

montaurà

Nº 24 Tardor 1993

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

Sumari

Portada: VISTA DE MANCOR, dibuix de l'artista local Joan Pere Casillas.

- 3 - L'AJUNTAMENT INFORMA.
TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR. Miquel Saurina Vallori.
  - 4 - Ajuntament de Mancor. PLENARIS. Gabriel Fiol Mateu.
  - 6 - CRÒNICA. Gabriel Fiol Mateu.
  - 8 - COMPORTAMENTS DELS JOVES I LES SEVES IMPLICACIONS EDUCATIVES.
Jaume Gual Mora.
  - 9 - TOPONÍMIA DOCUMENTADA (24). Gabriel Fiol Mateu.
  - 10 - L'ESPLAI: Hem anat de campament!. El grup de monitors.
  - 13 - Tirant amb fona: ECONOMIA I LLIBERTAT NACIONAL. Miquel Julià
  - 14 - EL VAIXELL OCEANOGRÀFIC "HESPÈRIDES". Guillem Coll.
  - 15 - ELS LLINATGES DELS MANCORINS (23). Gabriel Fiol Mateu.
  - 16 - Entrevista: PEP ROTGER MUNTANER I ANTÒNIA Mª AMENGUAL SAMPOL,
"Venecolans". Jaume Gual Mora.
  - 20 - DE CA NOSTRA. Jaume Gual Mora.
  - 22 - ESGLÉSIA LOCAL. Les missioneres dels SS.CC. celebren el seu
XVI Capítol General.
  - 23 - Commemoració del 150 aniversari de la Benedicció de l'Es-
glésia Parroquial.
  - 24 - Ses Gloses: D'EN TOMEU SINEVER, COMENTANT EL LLIBRE
"MANCOR DE LA VALL: IMATGES DEL PASSAT".
  - 25 - L'Escola: COMENÇAM UN NOU CURS. El claustre de professors.
  - 26 - EL FUTBOL: CLUB ESPORTIU MONTAURA. 4 equips defensaran els colors
del Montaura. Miquel Vallori Mateu.
  - 29 - SABIEU QUE... ?
  - 30 - ARA HA FET VINT ANYS...
Per llepar-se els dits: DE FIGUES I ALTRES HERBES. P. Massuti
i E. Ramis.
- Contraportada: Imatges d'ahir: BUNYOLINS O QUINTOS I ALTRA PARENTELA
(1941). Comentari d'En Biel de Son Nadal.

FOTOGRAFIES: Gabriel Fiol i Magdalena Campaner.

montaura

Revista de Mancor de la Vall

Redacció: Grup de Mancorins

Maquetació: En Joan & Co.

Col.laboradors: Tots els qui vulguin

EDICIÓ: COLLECTIU MONTAURA
Plaça Ajuntament, 1
07312 MANCOR DE LA VALL
Tel.: 501776 FAX: 881194

Dipòsit Legal: PM 3-1988

Imprimeix: TIRRENA, S.A. TEL: 55 52 12

Les responsabilitats dels articles recauran
només damunt de llurs autors.

BAJO EL VOLCAN

Oficial

El catalán es —gracias a Andorra— uno de los idiomas oficiales de la ONU, y se oír en Nueva York. El catalán también es oficial en España, pero no se escucha en el Congreso. Quienes defienden esa paradoja diciendo que aquí todo el mundo entiende el castellano, deberían promover en la ONU el uso del inglés. Pero se indignan ante tal sugerencia. A veces me da la impresión de que sobran indignaciones y falta sentido común.

Caner

ATENCIÓ

S'HA PERDUT UN RELLOTGE D'HOMÉ
PELS CARRERS DE MANCOR.

ES PREGA DUR-LÓ AL AJUNTAMENT.

**EL CÁNCER
ES CURA MÉS
CADA DIA**

DIAGNÓSTIC PRECOÇ

Informació

JUNTA DE BALEARS

ASSOCIACIÓ ESPANYOLA CONTRA EL CÁNCER
C/ Sant Ignasi, 77 - A • Tel. 244000 • Palma

**LES ILLES BALEARS TENEN LLENGUA PRÒPIA.
EMPRAU-LA SEMPRE!**

L' AJUNTAMENT INFORMA

VISITA DEL PRESIDENT DEL GOVERN BALEAR

El batle accidental ens informa que el proper diumenge, dia 24 d'octubre ens visitarà el Molt Honorable Sr. President del Govern Balear.

El motiu de la seva visita, a més de passar unes hores amb nosaltres, serà la inauguració del pou d'aigua potable que basteix les poblacions de Mancor i Selva. Aquest pou ha estat fet, a instàncies de l'Ajuntament de Mancor, pel servei d'obres hidràuliques de la Conselleria d'Obres Públiques del Govern Balear.

Els actes d'aquesta visita del president Cañellas seran els següents:

A les 13 h. Recepció del president a la plaça de l'Ajuntament. Hi serà present, a més del Consistori mancorí, el batle i regidors de Selva.

Seguidament ens traslladarem al lloc on s'ha fet el pou per inaugurar les obres.

Acabarem amb un refresc a la Sala de Plenaris del nostre Ajuntament.

Aprofitam les pàgines de MONTAURA, per indicació del batle accidental, per convidar tot el poble a aquests actes.

PUBLICACIÓ DEL LLIBRE "MISCEL·LÀNIA HOMENATGE AL DR. JOAN JOSEP AMENGUAL I REUS"

L'Ajuntament, amb el suport de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, ha publicat aquesta miscel·lània que recull escrits dels professors, senyors Antoni-Lluc Ferrer, Jaume Corbera i Pere Fullana.

Esperam que prest es pugui fer la presentació oficial d'aquest llibre i també que el pugueu adquirir tots els que vulgueu a un preu mòdic.

ASFALTAT DEL CAMÍ DE SES QUARTERADES

El darrer Plenari de l'ajuntament va adjudicar les obres de "millora del camí rural de Ses Quarterades", inclosa al conveni de col·laboració amb la Comunitat Autònoma a l'empresa "Pons Ramon e hijos". Les obres poden començar en voler.

INFRASTRUCTURA HIDRÀULICA CARRERS

Aquestes obres, adjudicades a l'empresa "Ramon Pons e hijos" en el Plenari del passat 9 de juliol, s'ajornaren degut a l'estiu, i començaren dins poc temps. S'inclouen alguns carrers del poble.

CONSTRUCCIÓ DE DOTZE VIVENDES

En el passat Plenari de dia 24 de setembre, es concedí permís a l'IBAVI per construir dotze vivendes al carrer Salvador Beltran. El Plenari posà les següents condicions, pactades abans: Construcció d'un pas públic entre dit carrer i el Passeig des Pont, adossat a les escoles, de sis metres d'amplària. També que la zona posterior, dedicada a jardí, terrasses i cotxeres es nivellarà amb el carrer Salvador Beltran per mos del perill de les aigües pluvials.

CONSTRUCCIÓ DE LA DEPURADORA

Les obres de la construcció de la depuradora han estat ja adjudicades per IBASAN. També prest començaran les obres.

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL A N Y 1.993							
TEMPERATURES (Graus Cent.)						PLUGES (Litres)	
MES	MÍNIMA MITJA	MÀXIMA MITJA	MÍNIMA DEL MES DIA	MÀXIMA DEL MES °C.	MÍNIMA DEL MES DIA	MÀXIMA DEL MES °C.	Mitja dels ANY Anys 1986 a 92
GENER	6.0	12.8	6	2	11	16	123
FEBRER	6.4	12.4	25	1	14	15	70
MARÇ	7.5	15.9	10	2	20	22	48
ABRIL	10.4	20.3	2	6	9	25	82
MAIG	13.9	24.5	2	9	24	31	63
JUNY	18.6	29.7	13	15	28	33	30
JULIOL	20.4	31.3	13	17	17	36	14
AGOST	21.8	32.5	29	17	5	38	16
SETEMBRE	18.0	26.4	24	12	8	30	84

Miquel Saurina Vallori

Ajuntament de Mancor

PLENARIS

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 9 DE JULIOL.

Primerament el secretari donà compta de la correspondència i disposicions oficials, entre les quals pertocaven particularment a Mancor la comunicació de la Conselleria Adjunta a la Presidència informant de la impossibilitat de subvencionar el millorament del repetidor de televisió, i les concessions de subvencions de 120.000 ptes, per el curs de natació, 59.000 ptes. per la Travessada Mancor de la Vall-Pollença i 25.000 ptes pel curs de tenis, totes procedents de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports.

S'aprovà l'expedient de modificació de crèdit del pressupost general de 1993, destinant 3.850.000 ptes. al pla de millorament de façanes 1992 i 200.000 ptes. al pla d'emergència municipal, a càrrec del remanent líquid del pressupost de 1992.

Es concediren tres llicències d'obres particulars i pròrroga a una altra.

Es concedí, amb caràcter urgent, l'obra "Infraestructura hidràulica carrers", inclosa en el pla d'obres i serveis 1993 del Consell Insular de Mallorca, a l'empresa "Ramón Pons e Hijos, S.L." per un import de 5.566.000 ptes.

Tornà a quedar sobre la taula l'elecció de Jutge de Pau.

S'acordà canviar el nom del "Carrer Turixant" pel "Carrer Historiador Bernadí Mateu de Turixant" en reconeixement a la tasca històrica de dit mancorí, aprofitant l'avinentsa de la commemoració del centenari de la primera edició de la "HISTORIA DEL PUEBLO DE MANCOR" que sortí de la impremta a l'any 1893.

La Corporació agrai als artistes Fèlix Llorca i Melsión Sampol la donació a l'ajuntament de la seva pintura "Pano-ràmica de Mancor de la Vall".

El batle, Sr. Gabriel Pocoví, informà del començament de les obres de reforma a Santa Llúcia, de la preparació de la segona trobada de mancorins a les

festes patronals de 1994, i de l'organització de la III pujada a Lluc a peu.

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 31 DE JULIOL.-

Després de la lectura de la correspondència i de les disposicions oficials, s'aprovà inicialment l'Expedient de Suplement de Crèdit 5/93. Les partides més afavorides són Promoció i Cultura-Festes amb 2.500.000 ptes. i Mobiliari Biblioteca amb 1.700.000 ptes tot a càrrec del remanent del Pressupost de 1992.

Es concediren quatre llicències d'obres a particulars i una de connexió a la xarxa d'aigua potable.

Vist que de les tres sol·licituds presentades per ocupar el càrrec de jutge de pau, dues es retiraren, foren elegits com a Jutge de Pau el Sr. Bernat Martorell Mateu i com a Jutge de Pau substituït el Sr. Joan Martorell Genestar, per quatre vots a favor, cap en contra i dues abstencions.

S'aprovà sol·licitar al Consell Insular de Mallorca incloure en el pla insular d'obres i serveis per l'any 1994, la construcció de la zona ajardinada a la cruïlla dels carrers Salvador Beltrán i Margalida Sintes, l'adecentament de voravies i l'adquisició d'un vehicle tot terreny.

Foren aprovades les pròrrogues dels contractes laborals de Catalina Vallori Martí com a netejadora de les dependències municipals, i de Joan Vicens Pons com a peó de feines varies.

(En el mes d'agost, com es costum, no es celebrà cap plenari)

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 24 DE SETEMBRE

Es donà compte de la correspondència i de les disposicions oficials rebudes, entre les quals destacam la de la Conselleria de Governació comunicant la no disposició de línia de subvencions per a la instal·lació d'aparells d'aire acondicionat i calefacció en el Casal de Cultura i la decisió d'Antònia Reus Campaner

de no continuar l'explotació de dit Casal.

Es donà compte d'un decret de l'alcaldia, datat el 28 d'agost, segons el qual el batle serà substituït, com a president de l'ajuntament, fins el dia 1 de Desembre, pel primer tinent de batle, Sr. Jaume Gual Mora, al·legant motius personals i professionals.

S'aprovà el canvi de titularitat d'una tomba en el cementiri municipal.

Es concediren dos permisos de connexió a la xarxa d'aigua potable.

Es concediren tres permisos per obres particulars i es recabà documentació suplementària a dues més. També es concedí permís a l'Institut Balear de la Vivenda per construir dotze vivendes unifamiliars adossades a la finca Es Predegueret, al carrer Salvador Beltrán, amb les següents condicions: "Construcció d'un pas públic entre dit carrer i el Passeig des Pont, adossat al Col·legi Públic, de 6 metres d'amplària. La zona posterior destinada a jardins, terrasses i cotxeres seran nivellades amb el carrer Salvador Beltran pel perill de les aigües pluvials. Les façanes principals es considera haurien de ser acabades amb pedres irregulars. La ventilació de banys i retrets es farà a través de conductes tipus xemeneia amb un capell rematat per teules àrabs. Simultàniament es pavimentarà la voravia".

S'acordà informar favorablement la sol·licitud de l'Institut Balear de Sanejament per declarar d'utilitat pública la construcció de l'estació depuradora d'aigües residuals i trametre l'expedient a la Comissió Insular d'Urbanisme.

Es concedí llicència d'obres i la subvenció corresponent a onze sol·licituds per acollir-se al Pla de Millorament de Façanes 1993, amb un muntant total de 1.600.000 ptes.

Es declarà la reconeguda urgència de l'obra "Millora del camí rural de Ses Quarterades" inclosa en el conveni de col·laboració amb la Comunitat Autònoma i per tant adjudicar-la directament. Ateses les consultes efectuades les obres foren assignades a l'empresa "Pons Ramón e Hijos S.L." pel preu de 3.194.953 ptes.

A proposta del batle accidental, s'acordà per unanimitat fer constar la disconformitat de què es disposi d'un mínim de 7.000 m2 per construir a sòl no urbanitzable, segons l'acord del ple del Consell Insular de Mallorca de 2 d'agost passat, d'iniciar el procediment de suspensió del planajament del referit sòl, independentment de la data de la constitució de les parcel·les com unitats físiques o documentals. Considera la corporació mancorina que la Llei d'Espais Naturals protegeix suficientment el terme municipal.

A més el batle accidental informà de l'edició del llibre homenatge a Joan Josep Amengual i dels actes de la seva presentació, de la III Pujada a LLuc a Peu i de la gestió del Casal de Cultura. Per altra part, la regidora Maria Magdalena Moranta informà del funcionament de les hores de visita del nou metge titular i de l'assistència sanitària local.

Gabriel Fiol Mateu

Hem rebut del Sr. Miquel Julià, a qui varem remetre el núm. passat de la revista MONTAURA, en el qual reproduïem un article seu publicat al diari Última Hora, la següent missiva.

Palma, 3 d'agost de 1993

Col·lectiu Montaura

Bons amics:

He rebut, molt satisfet, el vostre detall, el núm. d'estiu de la vostra revista, incloent el meu article sobre "Les Balears es presenten" a València. Satisfet i agraït, perquè em feis un poc d'altaveu o repetidor i m'animau, per si no em bastàs l'ànim que duc dedins.

Veig que a Mancor feis bona feina, molt bona feina. Quan jo era jovenet, treballava quasi completament sol (fora del cercle de literats) a Mallorca, a l'avanguardia, als pobles. Avui, a cada poble, a quasi tots, hi ha un petit exèrcit i la victòria és segura.

Amb tot i això no deixa de ser significatiu que quasi tots els mancorins votassin partits estatals, de fora. Queda molta feina a fer.

Seguiu. Una abraçada.

Miquel Julià

CRÒNICA

Amb bastant de retard ens informem de la mort al Pla de na Tesa de la mancorina Elionor Riera Martí, de Cas Bunyolí, ja que morí el 23 de març. Tenia 92 anys d'edat i era vídua de Jordi Munar Sans, de Cas Ferrer. Descansi en pau.

JULIOL

El dia 6 començà el curset de natació a la piscina municipal. Els més de 70 inscrits aprengueren a moure's dins l'aigua amb les ensenyances del monitor Xavier Oliver.

El dia 6 morí sobtadament a la via pública el súbdit argentí resident a Mancor, Jorge Palacios. Descansi en pau.

El dia 10 es casaren a la parròquia de Caimari el mancorí Josep Moranta Reynés amb la jove d'aquell lloc Catalina Mateu Mairata. Moltes felicitats.

El dia 11 batiaren a la parròquia de Mancor, les germanes Catalina i Antònia, filles de Bernadí Coll i de Margalida Martorell. Foren els padrins de la primera Joan Alba i Francisca Ferriol i de l'altra Bernat Alba i Francisca Mora. Enhorabona per partida doble.

El dia 12 començaren les obres de reforma de Santa Llúcia amb un pressupost de 32 milions de pessetes, dels quals 19 milions seran aportats pel Programa Leader de la Comunitat Econòmica Europea i la resta pel Bisbat de Mallorca. Realitza les obres l'empresa Joana Reynés segons el projecte de l'arquitecte Sebastià Gamundí. Esperem veure aviat millorar la

imatge de l'entranyable oratori i no sofrir més aquest malson que dura més de vint anys.

El dia 16 batiaren a la parròquia en Bernat, fill de Bernat Mateu i de Francisca Morro; foren els padrins Miquel Vallès i Joana Morro. Enhorabona.

El dia 22 arribà per primera vegada al dipòsit regulador de l'aigua potable a Son Tomeu, cabdal del pou del Clot de Massanella. Aquesta aportació ha fet que no hi hagi hagut problemes de subministrament durant aquest estiu tan sec.

El dia 24 visità l'Ajuntament el comandant del vaixell oceanogràfic de l'armada espanyola "Hespérides", Sr. Víctor J. Enrique Quiroga. Fou acompanyat a visitar els racons més típics del poble i per la seva part informà detalladament dels treballs de caire científic, que du a terme dit vaixell a l'Antàrtida, en col·laboració amb el Ministeri d'Educació i Ciència.

El dia 30 nasqué Antoni Miquel, fill de Jaume Morell i de Francisca Mora. Moltes felicitats.

AGOST

El dia 7 batiaren a la parròquia mancorina, na Maria del Carme, filla de Bernadí Riera i Joana Ma Ramis. Foren els padrins Antoni Ramis i Maria Magdalena Riera. Enhorabona.

El mateix dia 7 morí a Inca el mancorí Bernat Pou Mayol, de Can Bollit, als 84 anys d'edat. Descansi en pau.

El dia 18 l'emissora "Radio Mallorca" efectuà el programa "Abierto por vacaciones" desde la plaça d'Alt de Mancor. De les 12 a les 14 hores hi intervingueren en tres rotlades diferents el propietari Ignasi Coll, l'industrial Antoni Jaume, l'artesà Ramon Nicolau, els polítics Jaume Gual, Jaume Fontanet i el batle Gabriel Pocoví Pou, Gabriel Fiol per la revista "MONTAURA", el músic Jaume Reynés i l'estranger resident a Mancor, Robert Jaras. Cada un d'ells oferí diverses visions de la vida mancorina.

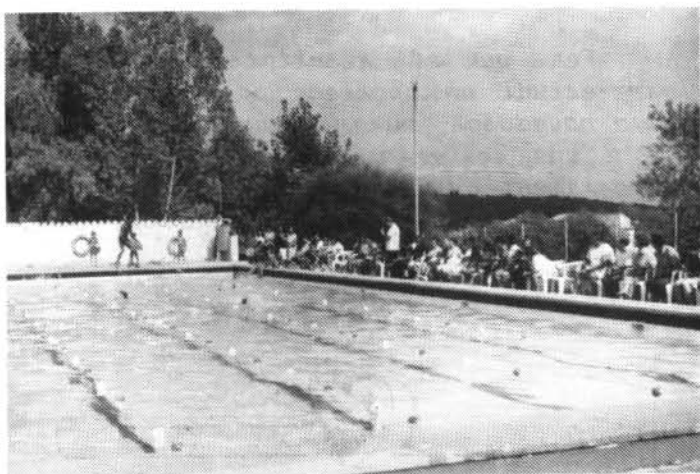
Dia 21 batiaren a la parròquia, n'Antoni, fill de Llorenç Mateu i de Margalida Gomila; foren els padrins Antoni Gomila i sor Margalida Mateu. Enhorabona.

El dia 28 d'agost se celebrà la diada de Trui ESTIU 93. El matí es féu una passejada ciclo-turística fins a Caimari i més tard corregudes de joies, sacs i altres jocs a la piscina municipal. A la tarda es clausurà el curset de natació amb l'entrega de diplomes als participants de les diverses categories. La festa acabà amb una berbena "camp" amenitzada per l'orquestra LOS BOMBIS.

El mateix dia 28 es casaren a l'oratori de Santa Llúcia, Josefina Estrany Cánovas amb el jove de Lloseta, Gabriel Perelló Coll. Felicitats.

SETEMBRE

A la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca, es casaren el dia 4, Manuel Fernandez Navarro, veí de Mancor, amb Maria Dolores Flores Mármol. Felicitats.

El mateix dia 4 a la parròquia de Mancor es casaren Gabriel Beltran Amengual i Catalina Busquets Tevar. Felicitats.

El dia 8 celebraren les seves noces d'or matrimonials Mateu Moranta Morro i Magdalena Llull Rosselló. Per commemorar aquest mig segle de vida en comú, després d'assistir a una missa commemorativa, oferiren un sopar als seus fills, fills polítics, nets i familiars més pròxims. Felicitats.

El dia 10 el grup de teatre d'Inca AMUNTELÓ representà a l'escenari del Casal de Cultura l'obra "Interferències (els contes en crisi)".

El dia 24, l'Associació d'Amics de la 3a Edat acabà el seu particular estiu de sopars i gresca. Començaren el 17 de juliol donant compte d'un menú de pollastre amb guarnició, ensaïmada, cafè i licors, i ball als acords d'en Miquel Besó. Hi tornaren a ser el 31 de juliol amb pa amb oli amb cuixot i formatge, ensaïmada, gelat, cafè, vi, cava i ball amb "Los Bombis", orquestra que tornà a animar-los el 21 d'agost després d'haver sopat de tumbet amb bacallà, ensaïmada, gelat, cafè, vi i cava. I com hem dit, acabaren les bauxes estiuenques el primer dia de tardor, el 24 de setembre. Soparen de cabrit, ensaïmada, vi, cafè i licors, i després havien de pujar fins a la plaça de l'Ajuntament on la Corporació Municipal havia programat una berbena per acomiadar l'estiu amb l'actuació de la popular orquestra "Canyamel". Però aquest any la tardor fou tan puntual que el mal temps obligà a suspendre l'actuació d'aquesta orquestra. Un altre estiu serà.

Gabriel Fiol Mateu.

COMPORTAMENTS DELS JOVES I LES SEVES IMPLICACIONS EDUCATIVES

La Universitat Complutense de Madrid ha editat un informe sociològic, sota el títol "La sociedad española: 1992-1993", dirigit pel catedràtic Amando de Miguel i ha comptat amb la col·laboració de destacats sociòlegs. Un dels temes d'aquest informe fa referència a l'educació i les seves implicacions en la societat espanyola, sobretot de la joventut.

De l'anàlisi de l'informe podem treure alguns fets constatatats:

- La proporció de persones amb títol mitjà o superior ha augmentat des de 1970 i encara més en les dones. A 1991 la taxa d'escolaritat femenina, entre els 25 i 34 anys, era superior a la masculina.

- Malgrat hagi augmentat molt la matrícula a la Universitat en els darrers anys, cal tenir present que són molts els estudiants que comencen però no acaben la carrera.

- Un canvi que es pot analitzar és el creixement de treballadors manuals amb una instrucció mitjana o superior.

- Pel que fa a la relació treball-estudi, molt sovint podem veure que els joves segueixen estudis perquè difícilment troben una ocupació o feina adequada.

- Prop d'una cinquena part dels joves enquestats, estudien i treballen al mateix temps. D'aquests n'hi ha més de classe mitja-baixa.

- Malgrat s'hagi produït un desenvolupament educatiu fort, de cada dia és menor l'afecció per la lectura dels joves. Així de cada dia es llegeixen menys diaris entre els joves que tenen el títol de batxillerat. Aquest fet s'emmarca en el context del poc hàbit que té la societat espanyola per la lectura.

- Pel que fa a la moralitat hom observa l'existència d'una doble ètica. Així, com exemple, per una part condemnen molt més les persones que fumen a llocs públics que no pas les persones que enganyen Hisenda.

- Com és normal els nivells de patriotisme bèlic són baixos i molt més encara entre els estudiants de Batxillerat. Això no significa que no manifestin un fort interès per l'ecologisme i el pacifisme.

- El seu grau d'altruisme és molt alt. Hi ha un 72% d'enquestats que estaria disposat a sacrificar-ho tot per una altra persona en una circumstància extrema.

- Pel que fa a les drogues, segons l'informe, un 57% ha tastat en alguna circumstància un porro i un 20% en fumen habitualment. Això és una conducta pràcticament masculina.

- Entre els joves la combinació de fumar tabac i engatar-se de tant en tant, predispesa a un contacte més freqüent amb el món dels drogaadictes.

- L'hàbit que tenen els joves d'engatar-se el cap de setmana és més propi dels homes que de les dones i afecta sobretot les edats de 18 a 20 anys, els que són menys religiosos i de classe més bé acomodada. De cada cop es consumeix menys vi i més cervesa i begudes destil·lades.

- A l'informe es ressalta un fenomen molt estès els darrers anys en totes les societats modernes i urbanes: la forta tendència dels joves a no deixar la casa paterna per constituir la seva pròpia llar. Les causes analitzades d'aquest comportament són: crisi laboral, allargament dels estudis, alt cost de l'habitatge així com també alt cost del lloguer, sobre tot a ciutats grans.

Pens que els resultats d'aquest informe-estudi no aporten dades i aspectes massa novedosos, però sí que poden ajudar-nos a una reflexió sobre la vida i el comportament dels joves, i les seves implicacions educatives en la nostra societat.

Jaume Gual Mora

TOPONÍMIA DOCUMENTADA (24)

PUIG DELS MARTORELLS (Mss). Actualment dit Puig de Son Picó. El 29 d'abril de 1590 se cita com a propietat de Pere Martorell i dels seus germans. Confrontava amb el camí de Massanella a Palma i amb les terres de dits germans (ARM T-36). El 6 de juliol de 1780 Francina Rotger, vídua de Mateu Martorell, àlies Blai, de Massanella, vengué dues quarterades de dit puig a Jacint Martorell de Son Picó. Confrontaven amb terres del comprador, terres de Jaume Colom, i amb l'olivar de Jaume Coll (ARM P-239). A Selva li diuen el Puig de Meca, sobrenom d'En Llorenç Ferres, àlies Meca, que posseïa una terra a la part de Selva confrontant amb la part de Jacint Martorell de Son Picó (ARM P-265). El 10 de març de 1837 Sebastiana Martorell donà la meitat de l'olivar que tenia a dit puig al seu fill Pere Josep Celià en contemplació de matrimoni, el qual vivia a Selva (ARM LL-514).

PUIG DELS PICONS (Mss). A un document, datat l'1 de setembre de 1369, es cita com a confrontant del camí que va al Puig dels Picons (ARM T-14).

PUIG DE SURO (Brr). El 9 d'abril de 1633 Andreu Mateu ho vengué a Mateva Garcias, dona de Bartomeu Reus, àlies Cabà (ARM T-41). El 1711 era de Jaume Reus (ARM T-45). Actualment continua a la mateixa família, encara que ha canviat el cognom per transmissions testamentàries a través de dones, així de Reus passà a Moranta i finalment a Bibiloni.

PUJOL DE MASSANELLA (Mss). A dia 6 de les idus de setembre de 1347 era de Pere de Suau i li fou subhastada per deutes (ARM T-7). El dia 1 de setembre de 1369 Francesc Coch ho vengué a Bartomeu Figuera (ARM T-14).

PUJOL I SA TANCA, el (Mn). El 27 d'octubre de 1563 era de Joan Martorell i confrontava amb el camí a Massanella, possessió dels Dezcallar i torrent d'Escorca (ARM P-244). El 12 de novembre de 1588 Joan Martorell, dit des Corral, vengué un tros de la Tanca des Pujol al seu gendre Andreu Morro, el qual confrontava amb el camí a Massanella i terres remanents del venedor (ARM P-169). A l'any 1665 Andreu Morro, àlies Sella, té una part que confronta amb el camí de Massanella i amb el torrent d'Escorca (ARM P-242). A l'any 1768 hi ha una part propietat de la vídua

de Jacint Martorell de Son Picó (ARM P-259).

PUJOL DE SA FONT (Mn). El 18 d'octubre de 1484 Joan Armengol i el seu fill vengueren a Guillem Morro, una finca d'unes sis quarterades dit "lo Puiol" on hi ha vinya i olivar. Confrontava amb el camp i vinya, dit Ses Comes, amb camí a Biniatzent, camí a Biniamar, olivar i garriga del venedor, olivar de Bartomeu i Pere Bennassar i amb garriga de Joan Coch, pagant 96 lliures (ARM P-163). A l'any 1636 hi ha una part que és de Joan Colom que confronta amb el camí a la font i amb el camí a Biniatzent (ARM P-246). A l'any 1769 Pere Morro, àlies Xantis, també hi té una part que confronta amb Sa Davesa (ARM P-259). A l'any 1844, la part que era de Miquel Moger fou establida a diversos propietaris a canvi de censals emfitèutics (ARM LL-517).

PUJOL D'EN XOROLL (Mn). A l'any 1831 era la part del Pujol de Sa Tanca propietat de Jacint Martorell que confrontava amb el camí a Massanella. Actualment encara és viu el topònim de "Cantó d'en Xoroll" (ARM P-268).

RACÓ DE SA VENC (Brr). El 22 de desembre de 1734 Joan Mateu de Biniarroí ho vengué a Guillem Pasqual de Búger (ARM T-46). A l'any 1773, Margalida Pasqual entregà el Racó de Sa Venc en emfiteusi a Andreu Mateu, àlies Patró. Confrontava amb el camí als comuns de Biniarroí i amb les terres de Pere Joan Morro (ARM Reg. Hip. 257).

RACONADA, sa (Mn). Segons els estims de 1594 aquesta finca de Mancor era propietat de Pere Marc Mateu (AMS stims de MDXCIV).

RAFAL DE BELLAGUARDA (Mss). El 15 de març de 1394 Pere Catlar el vengué a Bartomeu Figuera de Mancor amb l'empriu d'emprar el camí del Tossal de la Llosa. Dit rafal confrontava amb el camí de Biniarroí a Massanella, amb el camí d'Inca a Aumallutx, amb un torrent i amb la possessió que fou d'en Francesc Coch (ARM T-20).

Fonts documentals:

AMS: Arxiu Municipal de Selva
ARM: Arxiu de Regne de Mallorca.

Gabriel Fiol Mateu

L'ESPLAI

CLUB D'ESPLAI S' ESTEL

Hola amics, una altra vegada amb tots vosaltres, i es que ¡el temps passa volant!. A la darrera revista vos dèiem que ens anàvem de campament i que a la propera ja vos contariem com ens ho havíem passat; idò bé, com ja vos hauran contat els nins que hi vengueren, ens ho vàrem passar "Superguay".

Partírem el dia de Sant Jaume l'horabaixa; eren les cinc i tots ja estàvem impacients per partir, l'autocar anava ple, imaginau-vos-ho. Érem seixanta-nou dintre, més totes les maletes que no havien cabut dins el maleter, els més petits s'havien de seure de tres en tres; després d'un llarg camí entre cançons, acudits i rialles arribàrem a Son Perdut. Després de descarregar les motxilles i saludar-hi el gerent i el personal, ens vàrem instal·lar a la casa gran, ja que hi ha dues cases, una més gran amb capacitat per a 80 persones i l'altra més petita per a 45 persones. Una vegada ja instal·lats, cadascú amb el seu llit a punt i els armaris ben desats, el gerent i els monitors explicàrem les normes i els horaris de les

instal·lacions de Son Perdut. Entre un cosa i altra ja va ser hora de sopar, i després de sopar, partírem a peu fins a Calonge a menjar un gelat. Després, com cada any, la nit més mala de passar (pels monitors), la primera, n'hi va haver més de dos que estaren castigats una bona estona.

Dilluns ja començàrem el ritme normal de campament, ens aixecàrem prest, berenàrem i després d'ordenar les habitacions, ens posàrem a fer el taller corresponent a aquell dia, que consistia a seregrefiar camisetes, que, per cert, ens varen quedar bastant bé. El capvespre, el grup dels més grans varen partir a Cala d'Or amb bicicleta i els altres quedàrem a nedar a la piscina de Son Perdut. Quan els grans tornaren i mentre esperaven que tots els altres s'acabassin de dutxar, decidiren descansar a la piscina i mentre esperaven allà, els aparegué una bella i misteriosa dona que segons ells pareixia que era d'origen germànic i amb la qual s'esbravaren verbalment cridant-li tot tipus de floretes fins arribar a l'extrem que s'acostà i els digué: ¡ Pareix

HEM ANAT DE CAMPAMENT!

mentida que no diferenciava una bona mallorquina d'una alemanya! a pesar del gran empegueïment que passaren tots, aconseguiren sortir de la situació i tot quedà en bons amics, encara que una mica acovardits per la feta. El vespre realitzàrem jocs, danses i cantàrem fins l'hora d'anar a dormir, un poc més tranquils que el vespre anterior.

Dimarts ens vàrem aixecar prest ja que anàvem d'excursió a Cala Mondragó. Vam anar a peu fins a la carretera de Cala d'Or, on ens esperava un autocar que ens duria fins el nostre destí. En arribar ens vàrem instal·lar i mentre els grans gaudien tirant-se de les roques i els altres corrien i nedaven a la vorera de la platja, ja va ser hora de dinar, i va arribar en Sebastià, gerent de Son Perdut, amb els entrepans. Després de dinar i d'haver reposat un poc, els més grans jugaren a rugby i els altres uns a voleibol, altres fent castells d'arena i altres remolcant-se per l'arena, fins que quedaren tots ben arrebossats

fins a parèixer bistecs. Després de nedar un poc més, berenarem i tornarem cap a les cases, ens dutxarem, soparem i férem una vetlada de jocs.

Dimecres, després de berenar, fer tallers, nedar i dinar, arribà l'activitat més esperada pels nins, colcar a cavall. Mentre els grans eren d'excursió amb bicicleta a Cala Esmeralda, els altres gaudiren colcant a cavall. Al principi n'hi va haver que no n'estaven molt segurs, fins que en Bernat va voler ser el primer i això sí, ¡Amb el cavall més gros i que corregués més!. Sens dubte va ser l'activitat que més agradà als nins i als monitors també, tots vàrem gaudir moltíssim. El vespre els monitors vàrem preparar un cerca-busques per les rodalies de Son Perdut, també va ser una activitat en què varen participar tots els nins junts, del més gran fins al més petit, tots mesclats en diferents grups. Pareixia que hi havia fantasmes, pertot es veien llumets de les piles, per amunt i per avall com a bojos. I així passarem tota la vetlada, quan va ser hora de tocar llit tots quedaren dormits tot d'una, bé, quasi tots..., perquè segons certs informes hi va haver tres individus dels més grans que van ser des-

coberts a la zona restringida pels monitors que dormien amb un ull obert.

Dijous per començar el dia i després d'haver berenat, varen arribar una altra vegada els cavalls que havien anat a cercar tres monitores i tres nines del grup dels grans, ja que el dia abans només hi colcaren els mitjancers i més petits. Amb ells férem voltes pels voltants de la finca de Son Perdut. Aquest dia ens havia vingut a visitar na Mercè, presidenta dels Grups d'Esplai de Mallorca i també la férem colcar. Mentre els grans es divertien amb els cavalls, els altres ho feien fent tallers. Aquest dia fou el dia de les visites, ja que també vingué el nostre rector D. Bartomeu Fons acompanyat per l'escolà major Tolo, que vengueren per passar tot el dia amb nosaltres. El capvespre abans d'anar a nedar férem una pregària tots plegats, que va anar molt bé i amb molta participació per part dels nins.

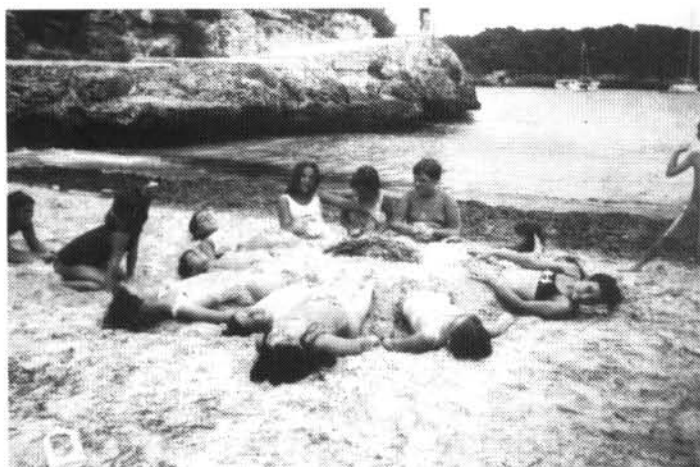
Durant la vetlada celebràrem l'aniversari de tres jovenetes, amb una gran festa i un bon refresc que serví de resopon just abans d'anar a dormir.

Divendres iniciàrem el dia amb la preparació de la motxilla, ja que havíem

de partir d'excursió, després de berenar i agafar els entrepans ¡Quina alegria...! ¡Avui no hem de partir a peu! ¡Ha vingut l'autocar a cercar-nos davant les cases!, això eren els comentaris que feien els nins. Partírem cap a la Colònia de Sant Jordi on tot just arribar i mentre nedàvem, un important grup dels marxaires partiren nedant cap a una illa deserta on establiren una relació a pics amistosa a pics perillosa amb els seus habitants nomenats sargantanes, i on també varen visitar el far de senyalització marítima. Amb la intenció de deixar constància de la llarga travessa per mar, aquests intrèpids excursionistes plantaren una mata de fonoll marí. Després de dinar s'inicià la recerca d'estranyes copinyes i cargols de mar que foren tot un entreteniment per als més menuts. A causa de l'emocionant recerca hi va haver una ferida, n'Antònia, i vàrem poder presenciar l'actuació dels vigilants-socorristes de l'esplai, al més pur estil televisiu.

Després de sopar ens dirigírem tots cap a Cala d'Or a peu, on vàrem prendre un gelat i passejàrem per la marina.

Dissabte quan ens aixecàrem ens adonàrem que

feia molt de vent, decidírem anar a fer els tallers a l'altre casa petita, ja que l'altre grup havia partit el dia abans, aquest dia els tallers consistien a fer-nos un bon vestit per a la gran festa del vespre. El capvespre prepararem l'escenari de la festa, que era una discoteca amb el seu respectiu bar, ¡Sí, heu llegit bé! hi havia un bar amb tota classe de begudes i "xupitos" de tot color. Després de sopar començarem la festa, de pertot compareixien les parelles ben vestides per tal d'assajar un poc, ja que hi havia un concurs de twist per parelles, que durant tot el dia s'havien anat apuntant. TOTS, però tots, del més petit fins al més gran, tothom hi va participar, els monitors quedarem molt contents, en veure que hi va haver el màxim de participació. Quedarem tots rebentats de ballar. Sens dubte va ser la millor vetlada de tot el campament, fins i tot n'hi va haver que ploraren perquè la seva parella ja estava cansada de ballar, si no, demanau-ho a na Margalida. I entre ball i ball, també poguérem tastar les darreres begudes tropicals sortides al mercat, amb les quals els més petits cregueren anar moixos.

I com tots sabem, tot té un fi, i com diuen, tot allò bo acaba prest, arribà el diumenge i l'hora de partir. Aquest dia ens aixecàrem un poc més tard (ja que dúiem ressaca del vespre) i després de refer l'equipatge vàrem berenar i netejar les habitacions. Passades les onze va arribar l'autocar amb el grup de Sencelles i el que nosaltres havíem de tornar cap a Mancor. Férem un rotlle ben gros i agafats de les

mans cantàrem l'hora dels adéus. Ens acomiadarem de tot el personal, principalment de na Maria, la cuinera i en Sebastià, el gerent, ja que durant el campament s'havien portat molt bé amb nosaltres i estaven sempre pendents com si fossin un més del nostre club.

Pujarem a l'autocar tots amb cares llargues i tristes perquè havíem de marxar, però feliços al

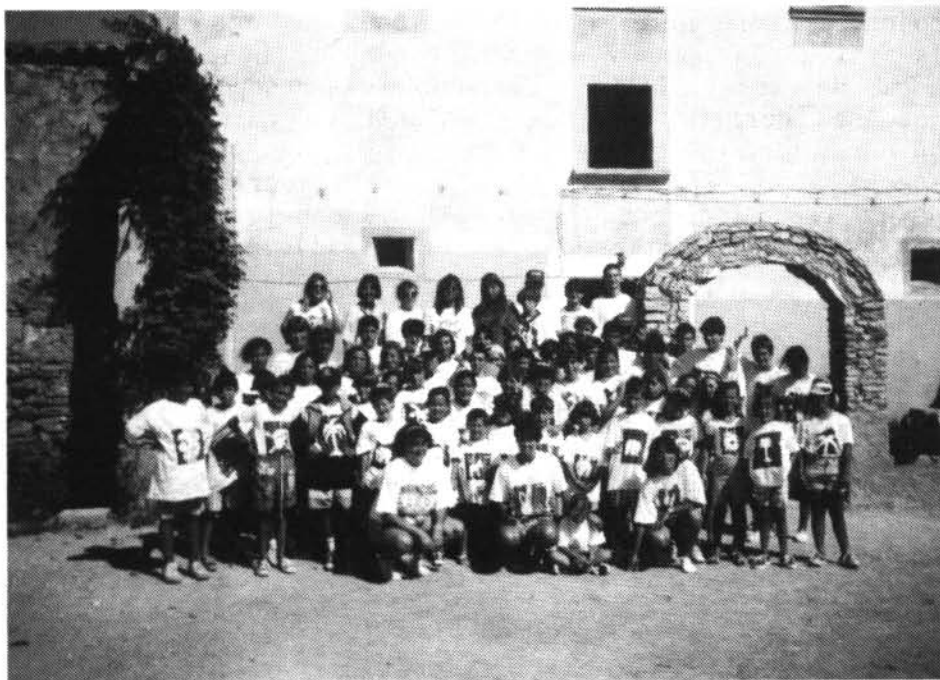
mateix temps, recordant aquests dies que deixàvem darrera i que ens ho havíem passat tan bé.

¡Adéu Sebastià! ¡Fins l'any que ve!, això eren les darreres paraules que deixaren sentir per Son Perdut, mentre l'autocar ja partia.

I això és tot el que férem durant la setmana que estàrem de Campament, com haureu pogut veure ens ho vàrem passar molt bé.

I ara ja tornam començar de nou el curs, monitors que ens deixen per anar a estudiar a fora, altres que queden i altres jovenets que comencen nous. Des d'aquí voldríem encoratjar-los per començar aquesta nova tasca, tan hermosa com és l'educació dels nins dins el temps lliure, i animar tots els nins i nines de Mancor que no vénen a l'esplai, que hi venguin que segur que els agrada i s'ho passaran com diuen ells "Superguay".

El grup de monitors.

CLUB D' ESPLAI S' ESTEL

Tirant amb fona

Miquel Julià Prohens

Filòsof i escriptor

Economia i llibertat nacional

No hi ha cap dubte de que la finalitat primordial de les expansions territorials d'uns pobles sobre altres ha estat sempre l'avidesa d'atènyer i recaptar més i millors rendes contributives. Hi ha estats moderns que, induïts per aquest mòbil i partint d'una raça o nacionalitat, s'han anat constituint, a l'atzar de conquestes i imposicions, sometent i conglomerant altres races i nacions, sota aquell sol predomini. Així doncs la servitud d'una nació envers d'una altra o d'un estat s'inicia per la submissió militar i política i se perllonga per l'econòmica, de tal manera que, si s'excloïen aquestes motivacions financeres, a més dels fums imperials, s'esvaïrien les poderoses arrels que sustenten aquests estats, vertaders encenalls d'injustícies nacionals.

A Espanya, malgrat s'estructuri com «Estat de les Autonomies», poca o nul·la diferència substancial hi ha, parlant de finances, entre aquest estat i un estat centralitzat i unitari, perquè el poder del Govern i del Parlament centrals en el camp fiscal és absolut i, segons la Constitució espanyola, «la potestat originària per establir tributs correspon exclusivament a l'Estat» i, si bé és ver que la Comunitat Autònoma pot «establir i exigir tributs», també ho és que està fermament aclaparada per la Hisenda estatal, les pròpies minses competències autonòmiques, la mal entesa «solidaritat» i les mateixes lleis estatals que preceptivament ho han de permetre.

Així doncs l'Estat té i reté el poder de decidir quant i quan i com han de pagar els ciutadans i, de les recaptacions que fa aquí, ens transfeix només la llesqueta que li convé, fent anar la resta allà on vol, deixant al Govern balear sense mobilitat fiscal, o sigui, sense llibertat per poder legislar, recaptar i pressupostar sobre sa pròpia heretat.

Es per això que l'Estat, perquè li és irrenunciable la sobirania fiscal, té tanta gelosia de la sobirania política, una sobirania sobre els ciutadans que li assegura el predomini sobre la hisenda. A aquesta sobirania l'Estat la té fermada i ben fermada mitjançant una xarxa de fils essencials que passen a través del Govern Central, el Tribunal Constitucional, la jurisdicció contencioso-administrativa, el Tribunal de Comptes, Defensa i Forces Armades, la Policia Nacional, l'administració de Justícia, la Seguretat Social, l'Educació i els mitjans de comunicació estatals, per no allargar més.

No és per descurt que la Constitució estableix la prevaleta de les normes de l'Estat, en cas de conflicte, sobre les de les Comunitats, el control sobre aquestes i la limitació de la cooperació entre Comunitats Autònomes.

El que l'Estat vol amb tants fermalls és restreñer definitivament les legítimes pretensions de més llibertat política i, de rebot, de sobirania fiscal d'aquestes Comunitats.

De resultes, la nostra nació reb un tracte fiscal denigrant. Recordem alguns detalls.

Segons dades de la Conselleria d'Hisenda, a les I.B. l'Estat recauda l'any 1990, mitjançant Hisenda, S.S. i altres tributs especials, 350.000 milions i només n'hi invertí 258. Endemés, segons estimació de la mateixa Conselleria, les nostres grans empreses tributarren fora 86.000 milions. La diferència resultant no pot tenir nom de solidaritat, sinó més adequadameant d'expoli.

Les inversions de l'Estat cap a les Illes Balears no són més afalagadores. Segons un informe de OCDE, cada ciutadà d'aquí aporta anualment al conjunt de les altres regions espanyoles unes 5.800 pessetes, quan cada extremeny en reb 30.700. Els ingressos a les Illes Balears l'any 1992, a càrrec de la

PIE (Participació en les Ingressos de l'Estat), foren de l'ordre de 5,55% i a Andalusia del 74,11%. La inversió mitjana a les Balears per habitant, en relació a la resta de l'Estat, és del 35%.

No és estrany doncs que les tensions entre les Illes Balears i el Govern Central siguin profundes i permanents. Fins el mateix Govern balear, per boca del seu anterior conseller d'Economia i Finances, sospirà independència econòmica, anhel per altra part poc coherent amb la pertinença a un partit estatal, que defensa la total dependència política dins l'Estat i per lògica la subjecció econòmica.

La inapetència de llibertat, el desdeny de competències i responsabilitats per fer país, el victimisme i l'actitud ploranera, símptomes de petitesa nacional i sucursalisme, no avalen cap alliberament nacional d'ordre polític ni fiscal.

Per contrarestar aquesta situació no hi ha altre camí que impulsar un nacionalisme integral, esquivant el nacionalisme lleu o «light» dels qui només ambicionen llibertat financera per fruit de la situació. La llibertat sense ideologia, sense aroma, esbravada, sense projecte nacional, sense progrés és la mare natural de la corrupció. La consciència nacional és la que fa esclatar l'ull de la font de la independència econòmica i aquesta assaona i rega l'arbre cabdal del país, on serà possible entonar «el cant dels ocells».

Per fer país el que cal és recobrar la propietat política de la nostra Roqueta i els seus rèdits. Si ens resignam, si permetem que els externs ho trepitgin tot i ho furtin, és perquè interiorment ja hem eixat d'ésser mallorquins i endemés d'ésser persones dignes. Amollar el fre de la llibertat política i econòmica, superar les mancances que se'n deriven i fer-ho a favor de tots els ciutadans de les Illes Balears, vet aquí la gran fita del nacionalisme.

EL VAIXELL OCEANOGRÀFIC HESPÈRIDES

El seu Comandant, Víctor J. Quiroga, ens visità.

Convidat per Televisió d'Inca aquest estiu va visitar la nostra ciutat el comandant Víctor J. Quiroga, gallec de naixement, responsable del vaixell Oceanogràfic Hespèrides, que aquesta tardor sortirà cap a l'Antàrtida, amb la intenció d'investigar i demostrar que Espanya, va ésser la primera nació en arribar al continent blanc.

Durant tres dies va estar a Inca, va aprofitar per saludar al batle d'Inca, Jaume Armengol, que el va rebre en el seu despatx i en nom del consistori inquer li va fer lliurament d'una safata d'argent, en recordança de la seva visita a la ciutat.

El comandant Quiroga va explicar al batle i als regidors presents, les feines d'investigació que aquest vaixell de l'Armada realitza.

També el Sr. Quiroga va realitzar una sèrie de visites a la ciutat per conèixer el seu entorn i també a altres indrets de l'illa. Va recordar el seu temps d'estada a Palma quan fou destinat a Porto Pi.

També va visitar el poble de Mancor de la Vall. Fou rebut pel Consistori mancorí i va signar en el llibre d'honor de l'Ajuntament, visitant, acompanyat pels membres del consistori i el batle, Sr. Gabriel Pocoví, la població i assitint a un dinar, que aquesta corporació li oferí, al Santuari de Santa Llúcia.

El Grup Ecologista ADENA d'Inca, assabentat de la visita del Comandant Quiroga a Inca, va aprofitar per lliurar-li una safata d'argent en reconeixement de la seva tasca, de part d'aquest grup juvenil. El comandant aprofità aquest encontre per animar els membres d'ADENA

perquè continuïn treballant per la defensa de la natura.

Finalment, el darrer dia de la visita a Inca, va ésser entrevistat llargament per Televisió d'INCA. El Sr. Quiroga va informar de la feina que l'Armada i un grup d'investigadors realitzen al continent blanc de l'Antàrtida. També va signar en el llibre d'honor de TV d'INCA.

També TV d'INCA li va retre un sopar d'acomiadament. El director de TV INCA, en Joan Fluxá, li va lliurar una altra safata en record de la seva visita. El Sr. Quiroga s'acomia d'ient que recordaria per molt de temps, totes les atencions rebudes en la seva visita a la comarca d'Inca. Digué que els obsequis rebuts ocuparan un lloc d'honor a les instal·lacions del vaixell.

Prest sortirà cap a l'Antàrtida amb la intenció de poder demostrar que foren els espanyols que trepitjaren primer el continent blanc i no els anglesos com s'ha dit fins ara.

Una visita important per la categoria del personatge, des d'ara la ciutat d'Inca i el poble de Mancor de la Vall tendran un raconet a les dependències del vaixell Hespèrides.

Guillem Coll

PER NADAL NO TALLIS ELS ARBRES DELS NOSTRES BOSCS

ES UN MISSATGE DEL

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA
DIRECCIO GENERAL D'ESTRUCTURES AGRÀRIES
I MEDI NATURAL

ELS LLINATGES DELS MANCORINS (23)

REAL. De l'adjectiu "reial", del rei. Un dels dotze repobladors entre els quals Rotlà Lay repartí l'alqueria de Mancor hi havia Balaguer de Real, escrit en llatí Balaguerius de Regali (ACM 7842).

REUS. Nom d'una ciutat del Camp de Tarragona (Catalunya). El 26 de gener de 1457 Bernat Reus i la seva dona Eulàlia, habitants d'Algaida, compraren a Jaume Coll l'alqueria de Biniatzent. Aquesta família retingué una part important de la possessió fins passat la meitat del present segle (ARM T-27). Altra família que portà aquest nom fou Bartomeu i la seva dona Mateva, que eren de Biniamar, compraren diverses finques a Biniarroí, com la Coma, els Sestadors, el Puig de Suro i el Coll del Cardessar. Eren coneguts amb el sobrenom de Cabà (ARM T-41). El 5 d'agost de 1930 morí el darrer membre de Can Cabà que portava el llinatge de Reus, Apol·lònia Reus Mateu, de 88 anys (RCMV). El 26 d'agost de 1894 batiaren Gabriel, fill de Ramon Reus de Campos i de Margalida Martorell de Mancor (ADM Bap. Manc.) El 20 de desembre de 1902 batiaren Catalina, nada a Mancor, filla de Miquel Reus de Biniamar i de Catalina Morro de Mancor (ADM Bap. Manc.). La darrera família que ha introduït aquest llinatge a Mancor ha estat el matrimoni format per Miquel Reus Ballester, de Selva i Maria Morro Coll de Mancor, el primer fill dels quals, Gabriel, nasqué el 6 d'octubre de 1974 (RCMV).

REYNÉS. Llinatge d'etimologia germànica, derivat de Reginhari, que és un compost de "ragin" (consell) i "hari" (exèrcit). La forma Reynés representa la pluralització del mot. A l'actual terme de Mancor apareix documentada per primer cop amb Aina Rosa, batiada el dia 11 d'abril de 1733, nada a Massanella i filla de Joan Reynés i de Maria Campins (AD I/108/BG 12). També portaren aquest llinatge els descendents de Felip Reynés de Selva que es casà amb Aina Coll, de Mancor, el 5 d'agost de 1837 (AD I/60 M 6). Igualment introduí aquest cognom Joan Reynés àlies Rata d'Alaró que es casà amb Magdalena Alorda, habitant primer a Can Bajoca i després a una casa al camí de la Font, tocant la Tafona de Son Simó. Es coneixen dos testaments seus datats el 7 de novembre de 1786 i el 9 de gener de 1804 en què feia hereus els seus fills Pere-Josep i Joan (ARM LL-501 i LL-502). També portà de fora aquest llinatge Simó Reynés Soli-

vellas, de Selva, casat amb Joana Mª Vallori, de Mancor, matrimoni documentat a l'any 1860 (ADM I/60/M 7). La darrera família que ha portat aquest llinatge de fora ha estat la formada per Macià Reynés Socias, de Campanet i Catalina Socias Capó, de Búger, el fill dels quals, Macià nasqué a Mancor el 24 de desembre de 1959 (RCMV).

RIBOT. Tant pot referir-se a una eina de fuster com ser un derivat del substantiu català antic "ribalt" home de vida disbauxada. A Mancor aparegué amb el naixement de Sebastià, el dia 30 d'octubre de 1928, fill de Sebastià Ribot Riutort de Petra i de Francisca Frontera Martorell de Mancor (RCMV).

RIERA. Del llatí "rivaria" que significa riu de poca aigua. Apareix documentat el 12 de juliol de 1718 amb el batiament d'Antoni Josep fill de Llorenç Riera i d'Esperança Frau habitadora de Biniatzent (AD I/108/B 11). L'any 1872 batiaren Antònia, filla d'Antoni Riera, de Bunyola i d'Apol·lònia Martorell, de Mancor, família que fou coneguda com Cas Bunyolí (AD I/60/Bap.) Una altra família amb aquest llinatge fou la formada per Miquel Riera, natural del terme d'Escorca i Apol·lònia Seguí, de Mancor, la primera filla dels quals, Magdalena, nasqué el 20 de maig de 1909 (AD Bap. Manc.). Finalment Bernat Riera Bonafé, de Biniamar, i Antònia Ramon Comas, de Lloseta, habitants de S'Hort de Can Pau, introduïren aquest llinatge amb el naixement del seu fill Llorenç el 15 de desembre de 1950 (RCMV).

FONTS DOCUMENTALS:

ACM: Arxiu Capítular de Mallorca
AD: Arxiu Diocesà
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca
RCMV: Registre Civil de Mancor.

Gabriel Fiol

Treballem per la justícia.

CÀRITAS

Col·labora

PEP ROTGER MUNTANER I ANTÒNIA Mª AMENGUAL SAⁿ POL, "Veneçolans".

Avui presentam a la nostra entrevista a dues persones que sempre han recorregut el camí de la vida junts, han residit fora de la seva terra, a Veneçuela, i que avui, després de molts anys, estan contents d'haver-se trobat un dia, d'haver caminat junts tot el temps passat i de descansar avui i dedicar-se a feines del camp.

És dilluns horabaixa del dia trenta d'agost, acudim a ca seva al carrer Major, a Cas Ropit, acompanyats d'en Biel Fiol. Acomodats a la saleta de l'entrada iniciam la nostra conversa.

Bones tardes Pep i Antònia. Sabem Pep que tu ets d'Inca i n'Antònia és de Mancor. Podríeu contar-nos cadascú el que sabeu de la vostra infantesa?

Jo vaig néixer, diu en Pep, a sa taverneta d'ets ous que estava allà on hi feren s'avinguda que

se'n va cap a Selva, avinguda Coc-Lluc, sa casa estava al cap de cantó de sa Plaça Mallorca actual. Vaig néixer l'any 1924. De petit vaig anar a escola a cas frares de Sant Francesc i allà ja vaig aprendre solfeig amb el Pare Tous, cantava amb el cor del col·legi i quan tenia 10 anys me'n vaig anar a ca ets "Hermanos", allà vaig fer fins a tercer i a catorze anys ja vaig començar a fer feina.

I tu, Antònia vares néixer a Mancor?

Sí, a Mancor. Vaig néixer a es carrer de s'empedrat que avui li diuen avinguda del 2 d'abril de 1925, a aquella casa, a la dreta davallant, abans de l'entrada de So Na Vaquera. Erem set germans, n'hi ha ja un de mort, ets altres encara som vius. Vaig néixer l'any 1926. Som sa primera filla, però tenc tres germans davant. De petita

vaig anar primer a escola a Ca Ses Monges i després amb sa mestre vella, Margalida Sintes, després amb sa mestre Paca.

Ara ja podem seguir la conversa i podeu parlar tots dos. Tu, Pep, ja has començat a parlar un poc dels teus inicis en la música. Aquest professor de solfeig, Pare Tous, de qui has parlat, qui era?

Era un frare de Sant Francesc. Jo cantava al cor i ell mos ensenyava a tots. A set anys vaig fer sa primera comunió. Després de combregar, ja tenia vuit anys, vaig començar a anar a classes de música amb D. Bartomeu Oliver, es director de sa banda d'Inca. A 11 anys em varen donar es cornetí i vaig passar a tocar amb sa banda d'Inca. Només la vaig haver de deixar quan vaig començar a tocar amb una orquestra.

Com he dit, tu Pep ets d'Inca i n'Antònia és

de Mancor, com vos vàreu conèixer?

Mos vàrem conèixer, diu en Pep, més per motiu des ball que per altra cosa. Jo tocava amb orquestra i a ella li agradava molt ballar. Així ens coneguérem.

Ens podries contar com fou que començares a tocar amb orquestra?

Jo vaig començar amb orquestra quan tenia desset anys. Era una orquestra que es deia "Oriental". Es director era es cunyat del qui fins fa poc va ser es director de sa banda d'Inca, en Vicenç Bestard. Era casat amb una germana seva, en Ramon Bataller. Ell tocava es piano. Després, a denou anys, vaig anar a tocar amb en Gual i companyia amb s'orquestra de Selva i vàrem formar sa "Continental". Amb ells vaig tocar tres anys.

Quines foren les altres activitats teves en el camp de la música?

Després vaig anar a tocar amb s'orquestra "Inca y su ritmo", després es digué "Inca Jazz" i més endavant li donaren es nom de "Brisas de Jazz".

Així i tot, no ens heu dit com vos coneguéreu?

Jo tenia devuit anys i ja mos coneixíem però vàrem començar a relacionar-nos, diu en Pep, quan jo tenia denou anys i ella desset. Vàrem festejar set anys, no mos casàrem fins a l'any 1950.

Intervé ara en Biel Fiol i li demana a en Pep si va tocar amb en Miquel "Bessó"?

Sí, vaig tocar amb ell. També tocàrem a Formentor. Jo era es cantant. Tenc fotografies d'aquella època. També hi havia na "Jany".

Vos casàreu l'any 1950. Quant de fills heu tengut?

Sí. Hem tengut una filla, es sa major, i un fill. Tenim ja tres néts, dues nétes i un nét. N'hi ha una de joveneta.

A més de la música a què et dedicaves en la feina de cada dia?

Jo feia de sabater. Jo, diu n'Antònia, feia de pantalonera. Anava a cosir amb n'Esperança de Cas Teuler, a ca seva. Vivíem a Inca, allà on ara viu es nostre fill.

On feies Pep de sabater?

Vaig començar a Can Melis i després vaig a Can Bernat Ferrer.

En els anys 50 estava de moda i era un costum fort a Mallorca, partir cap a Alemanya o a països de Sud Amèrica, com Veneçuela, com fou la vostra partida cap a aquelles terres?

No vàrem rebre cap oferta. Jo, diu en Pep, hi tenia una germana que se n'havia anat l'any 1955 i un cunyat que se n'havia anat l'any 1953. Primer ell anà a Brasil i d'allà passà a Veneçuela, després va cridar a sa meua germana. Tenien dues nines que no es trobaven bé allà i mu mare va anar a cercar-les. Quan ella era allà em cridava i em deia que hi anàs que estaria bé, guanyaria diners. Per això jo me'n vaig anar i, després de deu mesos va venir n'Antònia. Era l'any 1958.

Jo vaig partir es dia de Sant Sebastià; de s'esce-nari des teatre de Sa Pobla vaig anar cap a ca nostra a canviar-me, vaig partir cap a es tren i per poc em deixà, me n'havia d'anar en avió cap a Barcelona. Dia 24 de gener va ser quan mos n'anàrem en vaixell des de Barcelona. Empràrem quinze dies. Vaig arribar dia set de febrer.

Vàreu estar-hi molts anys allà?

Desset anys i mig.

Tot el temps feres feina de sabater?, guanyàveu molt?

Sí. Tot es temps vaig fer de sabater. Guanyàvem molt degut a es canvi de moneda.

Com estava la vida allà?

Molt bé. Molt barato, es menjar regalat. Ses tomàtigues, intervé n'Antònia, anaven a velló, un quilo de sucre valia cinquanta cèntims, un quilo de farina també cinquanta cèntims, un litre de llet vint-i-cinc cèntims. Es plàtans a dotze cèntims i mig es quilo. Una llagosta valia quatre bolívars, que venien a ser seixanta pesetes.

Quan vos n'anàreu ja teníeu els vostres fills. Vengueren amb vosaltres?

Tots dos ja eren nats, un tenia cinc i s'altre quatre anys. Els deixàrem amb mu mare, diu n'Antònia. Més endavant venguérem a cercar-los i estaren amb noltros.

Hi havia molts de mallorquins allà?

Sí i bastants in-quers, espanyols molts, sobretot gallecs. D'altres països dominaven ets ita-

lians com quasi per a totes les nacions sud americanes.

La teva germana, Pep, encara viu allà?

No. Ara fa dos mesos que ha vingut. Hi té una filla que viu allà, és sa meva fillola, està casada allà. També té una altra filla, casada amb una madrileny, que vivia a Venèçuela i ara han vingut a viure a Inca amb sa meva germana.

Mentre preparava l'altra pregunta, intervén n'Antònia i diu, dirigint-se a en Pep: Allà també toques? Sí, diu en Pep, per cert hi ha aquell que li diuen en Llorenç Bauçà, es mecànic, que té Biniatzen de Baix, allà on hi ha sa Font Patró, sempre que em veu diu: "Quan jo vaig veure per televisió un que tocava sa trompeta i després l'enfocaren i vaig veure que eres tu, vaig quedar sense polsos". Ho diu a tothom. Vaig tocar amb dues orquestres allà. Amb una de què ara no record es nom i llavors amb una altra que es deia "los cinco latinos". N'hi havia un d'Argentina, dos espanyols (un de Melilla i un madrileny), un veneçolà i jo. Tocàvem a sales de festes i a ses cases gallegues, centre català, asturià, etc. Vàrem inaugurar un restaurant amb sala de ball que es deia "Quo vadis" i allà hi tocàrem dos anys.

Sempre vàreu residir a la capital de Venèçuela?

Sí. Estàvem devora "Sa Casona", sa residència des President, que es diu "La Carlota". Sempre vàrem estar molt bé, mai no vàrem tenir problemes.

Deguèreu deixar bones amistats allà?

Sí. Tenim ara ja poc contacte amb ells, de tot d'una sí; n'hi ha molts que ja són morts. Ara hem sabut més coses perquè ha vingut sa germana i hem parlat d'un i altre. Allà teníem una casa a sa platja, diu n'Antònia, i amb dos mallorquins hi fèiem bauxes es diumenge, bones paelles, cocarrois, etc. mos ho passàvem bé. Es menjar era molt diferent però mos hi adaptàrem i aprenguérem sa seva cuina. Ara precisament, diu n'Antònia, quan heu vingut, estava preparant un plat típic d'allà per es nin, es diuen "arepes" que és es pa d'allà que és de blat de les índies. Ara he fet sa pasta amb aigua un poc de sucre i sal, després les fregeix i a dins hi pos ous amb tomàtiga, que allà li diuen "perico", formatge, etc.

Tu, Antònia, feies feina allà?

Sí. Fèiem feina a sa mateixa companyia, tots

tres. Quan sa nostra filla va acabar ets estudis va aprendre de secretària i treballava allà mateix. Jo, diu n'Antònia, feia de ripuntadora.

Quan tornàreu a Mallorca?

Ara ha fet devuit anys que tornàrem. Vàrem venir dia 11 de maig. Jo tenia cinquanta-un any, diu en Pep.

Quan fóreu a Mallorca no anàreu a fer feina, però sí que tu, Pep, te reincorporares a sa banda, com va ser?

No. Jo no podia tocar sa trompeta, però es director, en Vicenç Bestard, em cridà i em digué: "Ara es retira un home, has de venir a tocar es platillos". Jo li vaig dir que no els havia tocat mai, vaig anar a alguns assaigs i vaig anar a tocar a Selva i encara hi som tocant es platillos.

En aquests moments n'Antònia ens conta com en Pep va haver de deixar de tocar la trompeta, fet que li produí una forta tristota, ens digué: Es va haver de posar un barram nou i quan va arribar i es posà sa trompeta a sa boca i va veure que no li anava bé va tenir un disgust molt gros. Així i tot en Pep hi afegeix: Si hagués tengut llavors un ambient musical favorable, tal vegada hagués provat de tocar un saxo, i no ho vaig fer.

Intervén en Biel Fiol i els pregunta com s'expliquen el que ha passat a Venèçuela per estar ara tan malament?

És molt bo d'explicar, diu en Pep, problemes sempre n'hi ha hagut. Sa gent d'allà no és com nol-

tros. El que ha influït molt, després de tenir sa gran riquesa que té es país, ha estat que no ha tengut bons estadistes, bons caps. Si aquests hi haguessin estat, avui Veneçuela seria una gran Suïssa. Es territori que té, sa bona terra, es petroli, es ferro, n'és una gran reserva. S'equivocació més grossa, per jo, va ser sa d'en Carlos Andrés Pérez, quan l'any 73, volgué nacionalitzar es petroli i es ferro perquè no estaven preparats i això costava molts de doblers. No es va preparar degudament. S'hauria d'haver fet per fases. Al final s'han hagut d'endeutar, fa uns nou anys que tenien trenta-cinc mil milions de dòllars de deute. El Fons Monetari Internacional no perdona a Veneçuela perquè sap que té moltes entrades però que no es tradueixen en cancel·lar el deute. Hi ha hagut mala administració. Tothom volia entrar al govern per poder tenir doblers sense fer feina.

Per altra part són molt vagues. A noltros ets emigrants mos deien "moixuts", i no podien consentir que féssim feina i no perdéssim es temps. Mos deien: "noltros, en aixecar-mos es matí, ja tenim vint bolívars diaris per a cada habitant d'ingressos". Així s'adormiren i el país ha arribat a la bancarrota, perquè si entraven, per exemple, vint dòllars es govern en necessitava trenta.

Per altra part hi ha portuguesos, que amb un poquet de terra, són multimilionaris. Fan feina i treuen molt, fent verdura i duent-la a ses botigues a vendre.

En Biel Fiol intervén demanant a en Pep com, als seus seixanta-nou anys,

cada any guanya el premi dels ciclistes?

A mi m'agrada caminar i reconec que això és molt bo per sa salut. Ara no camin tant per fer esport, però sí que camin enrevoltant ses figueres, perquè tenim tres porcs i hem de collir moltes figues. Avui precisament és un dels dies que n'hem collit, entre es meu cunyat en Guillem, n'Antònia i jo n'hem collit setze poals. Així que hem de voltar. Per altra part, diu n'Antònia, hem hagut de servir a mu mare i ara al tio.

Vos agrada la vida del camp?

Sí. sobre tot a n'Antònia, diu en Pep. Jo, continua n'Antònia, quan era joveneta, per poder menjar, me n'anava a espigolar a Cuba i a fer de teta d'estiu. De s'espigolar mos donaven una quarta de blat. I encara m'agrada anar al camp i més en concret ses feines d'hortalissa.

Bé. Abans d'acabar, com solem fer a les nostres entrevistes, vos demanarem per la vostra participació en els actes i excursions de l'Associació dels Amics de la Tercera Edat. Hi participau?

Sempre que podem sí. A mi, diu n'Antònia, m'agrada molt ballar i procurar-hi sempre que puc.

Una altra pregunta és obligada. Què n'opinau del jovent d'avui?

Pens, diu en Pep, que es joves avui ho tenen cent vegades més bé que no ho teníem noltros. Els ho hem donat tot fet. Part de culpa la tenim noltros, crec que un setanta per cent. El món així ho ha duit. No es valoren ses coses, no saben el que consta.

M'ha passat el temps volant fent l'entrevista a aquest matrimoni, que després de quaranta-tres anys de viure plegats, encara no n'estan cansats i passen els dies ben ocupats i entretinguts. Hem reviscut el seu passat i podem dir que tal vegada siguin dos moradors de la nostra vila que més lluny han estat i que més contacte amb altres cultures han tengut. En Biel acaba de fer les seves fotografies per immortalitzar aquest encontre i del qual en teniu complida informació gràfica.

Jaume Gual Mora

DE LA NOSTRA

LLENGUA.-

Divisió de les paraules en síl·labes.

Diftong creixent:

Es pot produir un diftong creixent quan la semivocal (o dèbil) va davant i la vocal plena (o forta) va darrera. Però no sempre que es produeix aquest fet hi ha diftong, només en els següents casos:

1. A principi de mot: io-de, hie-na.

2. Quan va precedit de g o q: ua (guàr-di-a, qua-ran-ta) üe (un-güent, fre-qüen-tar) uo (ai-gu-ós, quo-ti-di-à) üi (lin-güis-ta, o-bli-qüi-tat).

3. Entre vocals, formant diftong amb la vocal següent: mo-uen, no-ia, es-gla-ia.

El triftong: Unió de tres vocals, la plena enmig (no s'ha de confondre amb el que hem dit al núm. 3 anterior, ja que la vocal d'enmig és dèbil). Només hi ha dos diftongs:

uai guai-ta, a-guai-tar
ueu li-qüeu, ai-güeu

Cal tenir en compte que les vocals i, u, llevat del cas del diftong creixent explicat, entre consonant i vocal són sempre vocals plenes i, per tant, no formen diftong amb la vocal que les segueix. Vegeu i analitzeu com separen les següents paraules: can-vi-ar, di-e-ta, na-ci-ó, àn-si-a, Va-lèn-ci-a, pèr-du-a, con-ti-nu-ar. A ca d'elles no es produeix diftong.

PARLEM COM CAL.

Si volem parlar amb precisió, convé distingir entre **mas** o **masia**, **llogaret**, **vila** i **ciutat**.

Mas o masia: A Mallorca deim posse-sió. És el nucli més petit, per bé que pot estar constituït per diverses dependències i tenir més d'una família, però no una comunitat.

Llogaret: És el tipus de població més petita, però amb vida comunitària no familiar. No té ajuntament propi. Biniamar és llogaret de Selva.

Vila: Població que té ajuntament propi i administració normal.

Ciutat: És una població gran, amb més ordenació administrativa i de trànsit de vehicles i persones que la vila. Quan la ciutat és cap d'un país i adquireix proporcions molt considerables, rep també el nom de **metròpoli**.

Significat de les següents expressions:

Embolica, que fa fort, aplicat a les persones que tot ho embrollen o a les circumstàncies embrollades.

El tenen per bajoc, per beneit, confiat, etc.

Ser un badoc, el qui s'encanta mirant les coses, oblidat de l'acció.

Deixar-hi les costelles, morir en un lloc o per un afer, o sortir-ne espatlat o ferit.

Mut i a la gàbia, quan un es comminat a callar.

VOCABULARI.

Misser, advocat = Abogado
Maiol = Bedel o celador
Canador = Agrodimensor
Ambaixador = Embajador
Síndic = Síndico
Regidor = Concejal
Saig, pregoner = Pregonero
Argotzí = Alguacil
Caporal = Cabo
Sergent = Sargento
Arquebisbe = Arzobispo

FESTES, FIRES I REFRANYS.

Acabat l'estiu i les vacances, sembla que el dia és més curt. S'ha canviat l'hora. El curs escolar ja ha començat a donar passes. La tardor ha endormiscat la natura. Començaren a molts d'indrets les fires de la Tardor i a la comarca d'Inca tendrem les Fires d'aquesta ciutat que acabaran amb la fira major de Mallorca el DIJOUS BO, que enguany serà el proper dia 18 de novembre.

Octubre

Dia 1, a Sencelles se celebra la festa a Sor Francinaina, "sa tia Xiroia".

Dia 3, coincidint amb el primer diumenge d'octubre, a Sant Joan se celebra la festa des botifarró. També a Alcúdia tenen lloc les fires de la tardor i la segona fira a Lluçmajor.

Dia 4, festa de Sant Francesc d'Assís.

Dia 7, la Mare de Déu del Roser.

Dia 8, a les 7'35 del vespre a Càncer comença el quart minvant. El temps serà variable, vents fluixos i ambient humit. A Inca se celebra sa festa de ses Llanternes que organitza l'OCB.

Dia 10, tercera fira de Lluçmajor.

Dia 12, la Mare de Déu del Pilar, és festa patronal a la Mola de Formentera. Festa de la Hispanitat.

Dia 15, santa Teresa, a les 11'35 del matí a Balança comença la lluna nova. Hi haurà boires, temporal de vents, núvols i pluges.

Dia 16, colcada de la Beata a ciutat.

També se celebra Fira a Santanyí.

Dia 17, diumenge, darrera fira de Lluçmajor. A Felanitx se celebra la fira des pebre bord.

Dia 18, festa de Sant Lluç, el proper diumenge serà la primera fira d'Inca.

Dia 20, revetla de les Verges. Després de més de quinze segles es manté encara viva la tradició de les serenates a alguns indrets i s'obsequia els gentils cantaires amb bunyols, vi novell i llepolies. A la vigília les nines, reunides en grans colles, voltaven pels carrers agafades de les mans fent tirangueres i cantant:

Demà són les verges;
tothom ha d'anar,
a dins les alzines,
bunyols a menjar.

Aquests dies es fan bunyols (tant de vent com de farcits).

Dia 22, a les 8'52 del matí a Capricorn comença el Quart creixent. Hi haurà vents freds.

Dia 24, primera fira d'Inca.

Dia 30, a les 12'38 del migdia a Taure comença la lluna plena. Hi haurà pluges i vents fluixos.

Dia 31, darrer diumenge. A Inca tendrà lloc la Segona Fira. A Petra fan la festa des bunyol i a Porreres hi ha Sa Fira i l'endemà Es Firó.

El camí de muntanya

Fou seguit per traginers que, amb els animals de bast, feien possible el comerç entre una vall i altra vall. També el segueixen avui els novells excursionistes per acostar-se als alts cims que fan les seves delícies.

Novembre

Dia 1, festa de Tots els Sants. Na Maria A. Salvà digué:

Per Nadal, la coca bamba;

per a Pasqua, rubiols.

Per Tots Sant seran bunyols

que us diran: "arramba, arramba".

És costum visitar el cementeri en aquest dia.

Dia 2, els morts o dia de les Ànimes.

Dia 4, festa de Sant Carles.

Dia 7, a les 6'36 del matí a Lleó comença el quart minvant. Temps en calma. A Inca hi haurà la tercera fira.

Dia 11, sant Martí, patró de la vila d'Es Mercadal de Menorca.

Dia 13, a les 9'34 de la nit a Escorpí comença la lluna nova. Temps encapotat i plujós. Vetla de Santa Maria la Major a Inca, s'encenen els típics foguerons.

Dia 14, festa de Santa Maria la Major. Fira a Sa Pobla i a Muro.

Dia 15, sant Albert Magne.

Dia 18, diada del DIJOURS BO.

Dia 21, festa de Crist Rei. A les 2'03 de la matinada a Aquari comença el quart creixent. Hi haurà pluges i dominaran els vents forts. Fira a Sa Pobla.

Dia 22, festa de santa Cecília, patrona i advocadessa dels músics.

Dia 25, santa Catalina. Hi ha una corrandà que recorda aquesta festa, després d'acabar la sembrada als camps:

Demà es santa Catalina
i bunyols hem de menjar;
podeu començar a dergar,
mestressa, mel i farina.

Dia 29 a les 6'31 del matí a Gèminis comença la lluna plena. Hi haurà temps en calma i boires.

Dia 30, sant Andreu, festa a Santanyí. Fira a Llubí.

La boira

S'aixeca prop del riu,
omple aviat la plana
i, arrossegant-se pel pendís,
travessa el coll de la muntanya.
Difumina els contorns,
borra les llunyanies
i crea falsos mons
que omple de fantasies.

D e s e m b r e

Dia 3, sant Francesc Xavier.

Dia 4, sant Bàrbara, festa patronal a Vilafranca.

Dia 5, fira a Montuïri de caràcter general i també agrícola.

Dia 6, dia de la Constitució, a les 3'49 de la tarda a Verge comença el quart minvant. Hi haurà vents freds. A binissalem se celebra la festa de l'arròs amb salseta.

Dia 8, festa de la Immaculada. comencen a fer-se els torrons d'ametla crua o de neula.

Dia 13, santa Llúcia, festa al nostre santuari. Al Cançoner Popular hi trobam aquesta cançó:

Santa Llucieta
guardau-mos ets uis
que si mos dau fosques,
vos farem embuis.

A les 9'27 del matí a Sagitari comença la lluna nova. Vents del nord-est que duren temporal. Es produiran fortes nevades al Pirineus.

ESGLÉSIA LOCAL .....

LES MISSIONERES DELS SAGRATS CORS CELEBREN A SANTA LLÚCIA EL SEU XVI CAPÍTOL GENERAL.-

Del dia 9 de juliol fins al 6 d'agost tengué lloc al santuari de Santa Llúcia el XVI CAPÍTOL GENERAL de les missioneres dels Sagrats Cors, esdeveniment que celebren cada sis anys per debatre i reflexionar sobre el repte de la nova evangelització que planteja una societat en canvi i marcar les línies de futur que se seguiran durant el proper sexenni. Hi participaren trenta germanes procedents de les terres espanyoles de Mallorca, Menorca i Catalunya i dels països de Mèxic, Ruanda, Puerto Rico i Santo Domingo. També s'elegí el nou Equip General que regirà la Congregació fins el proper Ca-

Dia 18 la Mare de Déu de l'Esperança, patrona de Capdepera.

Dia 20 a les 10'26 de la nit a Peixos comença el quart creixent. El temps serà variable.

Dia 21, quan el sol sigui a Capricorn començarà L'HIVERN.

Dia 25, festa de Nadal.

Dia 26, segona festa de Nadal, Perquè cau en diumenge es trasllada al di-lluns, dia 27.

Dia 28, festa del Innocents.

Dia 31, festa de sant Silvestre i a les dotze de la nit acomiadarem l'any i donarem la benvinguda a l'any nou.

La creu de terme

Tota de pedra,
bellament treballada,
s'aixeca esvelta
sobre una graonada.
Al pas del temps,
l'acció del sol i l'aigua
i el gel i el vent,
la pedra han ennegrida.
Vora el camí, al vianant convida
a descansar i encetar una pregària.

Jaume Gual Mora

pítol i que quedà constituït de la següent manera:

Superiora General: Sor Teresa Solasegalés (catalana)

Vicària: Sor Milagros Robert (portorriquenya)

Consellera-Secretària: Sor Àngela Baigorri (navarresa)

Consellera: Sor Jerònima Sampol (mallorquina)

Consellera: Sor Sebastiana Ollers (mallorquina)

Ecònoma: Sor Maria Jesús Lastra (basca)

COMMEMORACIÓ DEL 150 ANIVERSARI DE LA BENEDICCIÓ DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL.

El dia 27 d'agost es compliren 150 anys de la benedicció de l'església nova de Mancor. El Consell Parroquial preparà uns senzills però emotius actes per recordar aquella data i homenatjar tots aquells que durant quaranta-tres anys, amb les seves aportacions personals i econòmiques, feren possible tan magnífica obra.

Els actes començaren l'horabaixa amb un trespavila de la Banda Municipal de Cornetes i Tambors de Búger. Seguí una missa solemne concelebrada pel vicari episcopal de la III zona Mn. Bartomeu Suau, pel rector de Mancor Mn. Bartomeu Fons, pels ex-rectors Mn. Bartomeu Mateu, Mn. Bartomeu Català, Mn. Bartomeu Ramis i de Mn. Joan Pons, pels rectors de les parròquies veïnes de la Concepció de Cai-mari, Sant Llorenç de Selva, Santa Maria la Major d'Inca, Nostra Sra. de Lloseta i del prevere Mn. Francesc Ramis. Acabada l'Eucaristia, a la qual donà esplendor el Cor Parroquial, es féu entrega a tots els assistents d'un recordatori de l'esdeveniment on hi havia la memòria que deixà escrita el Vicari In Capite que regia l'església de Mancor quan fou beneïda, Mn. Tomàs Carvallo, una cronologia dels 54 anys que duraren les obres i un dibuix ideal de l'estat en què es trobava el temple el 27 d'agost de 1843 realitzat per l'arquitecte tècnic Joan P. Casillas. Després de servir-se un refresc, la jornada acabà amb una vetlada del més pur folklore mallorquí amb les tonades i balls de l'agrupació "TALL DE VEREMADORS" de Binissalem.

A pesar de celebrar-se aquesta commemoració en època de vacances, hi participaren una notable quantitat de mancorins amants de les seves coses. Col·laboraren en els actes de la diada els ajuntaments de Mancor de la Vall, de Búger i de Binissalem, aquest darrer a través del regidor de Cultura, el mancorí Joan Fontanet Bonafé.

Així com bastants dels assistents recordaven la celebració del centenari l'any 1943, durant el rectorat de Mn. Joan Femenia, esperam i desitjam que els més joves que han participat en aquest 150 aniversari, es recordin i tinguin voluntat de celebrar el segon centenari l'any 2043.

LEADER

SERRA TRAMUNTANA

**AMB EL LEADER LA SERRA COBRA VIDA
POTENCIAM L'ACTIVITAT A LA SERRA,
RESPECTANT L'ENTORN NATURAL.**

Ses Gloses D'EN TOMEU SINEVER, COMENTANT EL LLIBRE "MANCOR DE LA VALL: IMATGES DEL PASSAT".

(Continuació)

Francisco Mateu "Cotilla" i en Tòfol des Tossals Verds homes per donar consells saben manar una quadrilla.

Donats de Santa Llucia i fills d'altres famílies tal com venem les vos fas en "cariño" i simpatia.

Davant es celler d'en Pipa es dia des Dijous llarder aquest estol hi hagué que varen omplir sa "tripa".

N'hi deu a un ramell l'amo En Joan de sa Mieta començant d'esquerra a dreta en sis tirats de capell.

Vaja una gran nevada el mil nou-cents trenta-tres i segons jo n'estic entès se feien camins amb pala.

Excursió a sa Font Patró per sa festa d'es Treball lo que fas és un detall escrit per un servidor.

S'enterrament de sa sardina en es bosc de Massanella va sortir una festa bella només tiraren s'espina.

Plaça d'En Francesc Carreras que se posà el trenta sis fas això per que no fris per llevar-me ses quimeres.

S'Ajuntament de Mancor de batle en Joan Tallades tot va ser de bades ja no existeix res d'allò.

En Nofre i es Bunyolí es Sinaver i en Tomeu en sa ma damunt n'Andreu que a Gansesa va morir.

Amb s'amic Joan Cabà i en Jaume de sa Poeta això es sa quadrilleta cap des quals he d'assaltar.

En Vicenç de Can Careta en Rata i en Biel Simó Gras tot ho fas per fer-los cas amb sa consciència neta.

S'Església de Biniarroi beneïda el vint-i-dos tot això ho fas orgullós jo som s'amic Tomeu Coll.

Un cotxe descapotable de taxi a Can Fontanet mir de posar-ho en net per posar damunt sa taula.

Es joves d'Acció Catòlica feren es soldat Marcial satisfets per un igual tothom fa lo que li toca.

Beneïdes de Sant Antoni en l'amo de Can Massip és un personal unit a lo més gran de s'història.

Imatges d'una carrossa després d'haver beneït tot a davant Can Massip feien una festa grossa.

Un grup de sa Vileta devora Son Tomeu fent sabates per tot Déu per gonyar-se sa pesseta.

De vegades un critica i no és cosa bona sa des covo és sa meva dona i de cabessera madò Vica.

Direu quin temps era aquell lo que s'havia de lluitar just per poder menjar es sogre és es d'es capell.

Negres, indis i xinesos aixencats damunt uns ases anaven contents es pares i es al.lots ben gojosos.

Els anys d'Acció Catòlica això era en el quaranta-sis era un temps molt feliç no corria cap miloca.

De ses monges Agustines Sor Irene i Sor Maria que demostren simpatia ensenyant bones doctrines.

Quintos del quaranta-vuit que dinareu de porcella a s'era de Son Budella no vos quedà racó buit.

A la Mare de Déu de Lluc uns bons joves mancorins que se sentien mallorquins la passejaren en grup.

A Santiago de Compostel.la ella havia peregrinat carregada de bondat manant es poble a darrera.

Tomeu Sinever

LA BALANGUERA

PAÏSOS CATALANS

La Balanguera misteriosa com una aranya d'art subtil, buida qui buida sa filosa, de nostra vida treu lo fil. Com una parca bé cavil-la teixint la tela per demà.

La Balanguera fila, fila, la Balanguera filarà.

Girant l'ullada cap enrrera guaita les ombres de l'avior, i de la nova primavera sap on s'amaga la llavor. Sap que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar.

La Balanguera fila, fila; la Balanguera filarà.

Quan la parella ve de nocés, ja veu i comptasos minyons; veu com davallen a les fosses els qui ara viuen d'il·lusions, els qui a la plaça de la vila

surten a riure i a cantar.

La Balanguera fila, fila, la Balanguera filarà.

Bellugant l'aspi, el fil cabdella, i de la pàtria la visió fa bategarson cor de vella sota la sarja del gipó. Dins la profunda nit tranquil·la destria l'auba que vindrà.

La Balanguera fila, fila, la Balanguera filarà.

De tradicions i d'esperances fix la senyera pel jovent com qui fa un vel de noviances amb cabelleres d'ori argent de la infantesa que s'enfila, de la vellura que se'n va.

La Balanguera fila, fila, la Balanguera filarà.

L'ESCOLA

COMENÇA UN NOU CURS

Es el primer dia d'escola i ens trobam tots: pares, mares, nins, professors i professores.

Què tal? Com ha anat l'estiu?.

Els plans i les il·lusions comencen una altra vegada; llibres nous, canvi de curs, sortides, activitats...

El professorat ha canviat poc, N'Antònia Vallespir és la nova mestra d'Educació Infantil. Un altre canvi és que na Margalida, la tutora del primer cicle de primària, va dos dies per setmana a l'escola de Búger a fer classe de Matemàtiques i Naturals, en el seu lloc ve en Xavier Amengual del Centre de Recursos d'Inca. Tot això és degut a un

intent per part de Ministeri de començar a fer els agrupaments rurals, això vol dir que agruparan les escoles de Selva, Caimari, Moscarí, Biníamar, Mancor i Búger i les convertiran en un sol Centre Administratiu amb un professorat fix i un professorat especialista itinerant. Hi haurà un sol Consell Escolar i un sol Claustre de professors.

El Ministeri vol posar-ho en funcionament el proper curs escolar 94-95.

Quant a la Reforma Educativa dir-vos que enguany els cursos tercer i quart de l'E.G.B. són substituïts pel segon cicle de primària.

El Claustre de Professors.

- C.P. MONTAURA -

- COMENÇAMENT DE CURS -

EL FUTBOL

CE MONTAURA

4 EQUIPS DEFENSARAN ELS COLORS DEL MONTAURA

El passat dia 2 de setembre de 1993 es va fer la presentació oficial, és la primera vegada a la història del club, que comptarà amb 4 equips en lliga: AMATERS, CADETS, INFANTILS i BENJAMINS.

El President BERNADÍ COLL MARTORELL passarà a la història i té pensat per la temporada 1994/95 fer JUVENILS i FUTBOL-7 fins ara s'han inscrit 221 socis, quasi s'ha doblat la xifra de l'any passat, i espera fer-ne més. Començant la Temporada hem de destacar els directius i plantilles.

JUNTA DIRECTIVA

President: BERNADÍ COLL MARTORELL
 Vicepres. 1: JAIME MARTORELL MARTORELL
 Vicepres. 2: JOAN MATEU RIERA
 Vicepres. 3: JUAN MARTORELL MOYA
 Secretari: GUILLERMO MARTORELL MARTORELL
 Sub-secretari: MIQUEL VALLORI MATEU
 Tresorer: GUILLERMO COLL MORRO
 Comptador: CRISTÒBAL SOLA BIBILONI
 Relacions Públiques: LLEONARD POCOVÍ MORRO
 Vocal Coordinador:
   Futbol Base: JAIME MAURA COLL
   Vocal Futbol Benjamí: VICENÇ MORANTA FRONTERA
   Vocal Entrenadors: PEDRO LLABRES FONTI-ROIG.

PRESSUPOST TEMPORADA 1993/94

ENTRADAS

Quotes Socis	700.000
Taquilles	150.000
Rifes	300.000
Publicitat	150.000

	1.300.000

SORTIDES

Arbitres	300.000
Fitxes	225.000
Material esportiu	75.000
Mútua Balear	100.000
Botes	100.000
Rentar equipatges	125.000
Material camp	75.000
Varis	250.000
Benzina	50.000

	1.300.000

CD AMATERS

PORTERS:	- Tomeu BENNASSAR
	- Jaume MORA III
DEFENSES:	- Guillem AMER
	- Josep Mª MUÑOZ
	- Miquel MORA I
	- Joan SASTRE
	- Biel REUS
	- Vicenç CANALS
MITJOS:	- Joan T. RIPOLL
	- Ramon ARROM
	- Víctor SEGARRA
	- Andreu SOLA
	- Miquel Lluís MORA II
	- Guillem SOLIVELLAS
	- Pep BALAGUER
DAVANTERS:	- Pep MATEU
	- Toni ESTRANY
	- Julio GARCIA
	- Joan REINOSO
	- Pere AMENGUAL
	- Toni GALVEZ
	- Juanma CHOMON

ENTRENADOR: MANOLO ESCUDERO.

RESULTATS LLIGA

MONTAURA	6	-	LLOSETENSE	1
CAMPANET	0	-	MONTAURA	3
MONTAURA	0	-	CASA MISS	0

CLASSIFICACIO

1. COLÒNIA	.....	6 + 2
2. MONTAURA	.....	5 + 1
3. CASA MISS	.....	5 + 1
4. SON CLADERA	.....	4 + 2
5. S'HORTA	.....	4
6. SA VILETA	.....	4 + 2

MAXIM GOLETJADOR

1. Pep MATEU	.....	4 gols
2. Toni ESTRANY	.....	2 gols
3. Miquel MORA I	.....	1 gol
4. Julio GARCIA	.....	1 gol
5. Víctor SEGARRA	.....	1 gol

PORTER MENYS GOLETJAT

1. BENNASSAR	.....	0 gols (3 partits)
2. MORA III	.....	1 gol (1 partit)

Han començat bé les coses pels Amateurs, molta superioritat sobre els primers rivals i igualtat amb la CASA MISS clar favorit per l'ascens, també favorit d'aquesta 2a regional MONTAURA, SANT JORDI, SON CLADERA. Destacar els nous jugadors per reforçar la plantilla TOMEU BENNASSAR, el porter veterà amb experiència a la 1a DIVISIO, va jugar amb el Saragossa, el retorn del lluitador VÍCTOR SEGARRA després d'haver jugat amb el CONSTANCIA I XILVAR, el veterà Joan REINOSO davanter centre i els joves locals Biel REUS, Guillem SOLIVELLAS, Juanma CHOMON, Jaume MORA i el Caimarienc Pep GORI.

CADETS CE MONTAURA

Ha començat la temporada 93/94 i aquesta categoria és una nova experiència per el MONTAURA.

La plantilla es un poc curta però bona i jove. Jugadors de 14 i 15 anys.

PORTERS:	- J. TORRES
	- J. COLL
MITJOS:	- Francisco SOLIVELLAS
	- Juanjo GALLARDO
	- Rafel SOLIVELLAS
	- José Ma FERNANDEZ
DEFENSES:	- Biel ALORDA
	- Tomás FONTANET
	- Toni MAURA
	- Joan MARTORELL
	- Joan M. BISELLACH
DAVANTERS:	- Alberto GARZÓN
	- Miquel JANER
	- Pep PIZÁ
	- Miquel ABRINES
	- Salvador RIBOT
	- Vicente MARTINEZ
ENTRENADOR:	- PERE LLABRES
DELEGAT.	- JAUME MAURA

PARTIT DE LLIGA

MONTAURA 6 - BÚGER 2

Gran segona part de gran futbol destacant el jugador Alberto en 5 gols aconseguits.

GOLETJADORS:	- Alberto 5 gols
	- Solivellas 1 gol

CLASSIFICACIO

1. MONTAURA	3
2. SINEU	3 + 2
3. STA. MARIA	3 + 2
4. XILVAR	3 + 2
5. PTO. POLLENSA	3
6. ALARÓ	1 + 1
7. BINISSALEM	1 - 1

MONTAURA INFANTIL

Equip pràcticament nou perquè només queden 3 jugadors de l'any passat, després d'haver passat a cadets la majoria d'ells.

Plantilla extensa amb jugadors, d'INCA, MANCOR I LLOSETA.

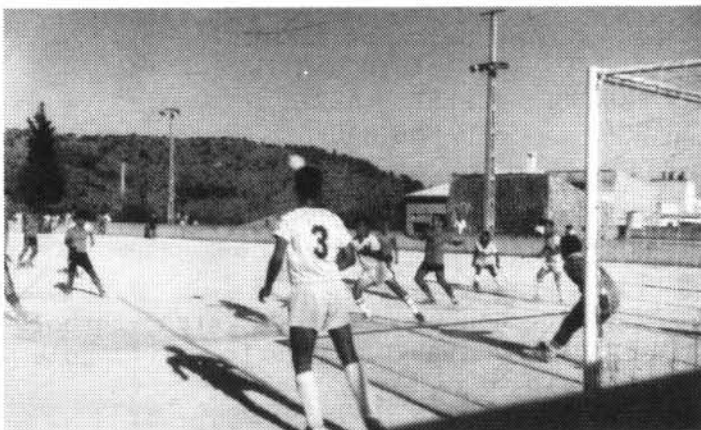
Volem destacar que la federació ha dat permís per jugar a la nina Maria Pol.

ENTRENADORS: Llorenç Abrines i Miquel Moyá.

Jugadors de 12 i 13 anys.

- PORTERS: - Guillem RAMON
- Manolo MUÑOZ
- MITJOS: - Miguel VALERO
- Juan C. BERROCAL
- Juan SOLIVELLAS
- Sion MATEU
- Guillem MARTÍ
- German MUÑOZ
- Francisco MUÑOZ
- Juan Carlos MARTIN
- DEFENSES: - Martí PERELLO
- David GOMEZ
- Toni LLABRES
- Angel ROSA GALVEZ
- Juan POU
- DAVANTERS: - Manolo LOPEZ
- Pere VILLALONGA
- Jose Luis CRESPI
- Ricard FARRIOLS

La lliga comença el dia 9 d'Octubre.

MONTAURA BENJAMI

Jugadors nascuts els anys 1982, 1983 i 1984 (9, 10 i 11 anys).

Competiran a la lliga del CONSELL INSULAR Benjamí que és el que subvenciona tot el material esportiu, fitxes i àrbits, el nostre equip comença de baix sense haver jugat mai cap al.lot a futbol de competició l'únic, el capità Macià SASTRE REYNES, que té l'experiència de l'any passat amb el XILVAR, no vos assus-teu si cada partit ens fan goletjades de 15 o 20 gols, és normal o algun de 28-0, el més important és que els al.lots aprenguin a jugar la pilota i agafin experiència, el que menys és el resultat.

ENTRENADOR: Toni ESTRANY

DELEGAT: Vicenç MORANTA

La lliga comença el dia 2 d'octubre.

- PORTERS: - Francisco MARTÍ
- Fadri GOST
- MITJOS: - Pere PERELLO
- Macià SASTRE
- Juan RAMON VILLALONGA
- Juan RAMON VALLORI
- Joan MATEU
- DEFENSES: - Toni ALORDA
- Joan NEGRE
- Felip MARTORELL
- Macià COLOM
- Jaume SOLIVELLAS
- DAVANTERS: - Francesc LOPEZ
- Jaume NEGRE
- Toni RIBOT

També comptam amb els que entraran l'any que ve, que són cinc:

Toni Villodres, Pere Abrines, Martí Suau, Jaume Martorell, Guillem Ramon, i tots els que vulguin entrenar són ben rebuts a l'equip.

Miquel Vallori Mateu

Una col.laboració vital

FUNDACION
FES-TE
DONANT
D'ORGANS
ALCAN TRANSPLANT

40 45 79

per una medicina

SOLIDÀRIA
amb el tercer món

MEDICUS MUNDI

ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL
DE COOPERACIÓ SANITÀRIA

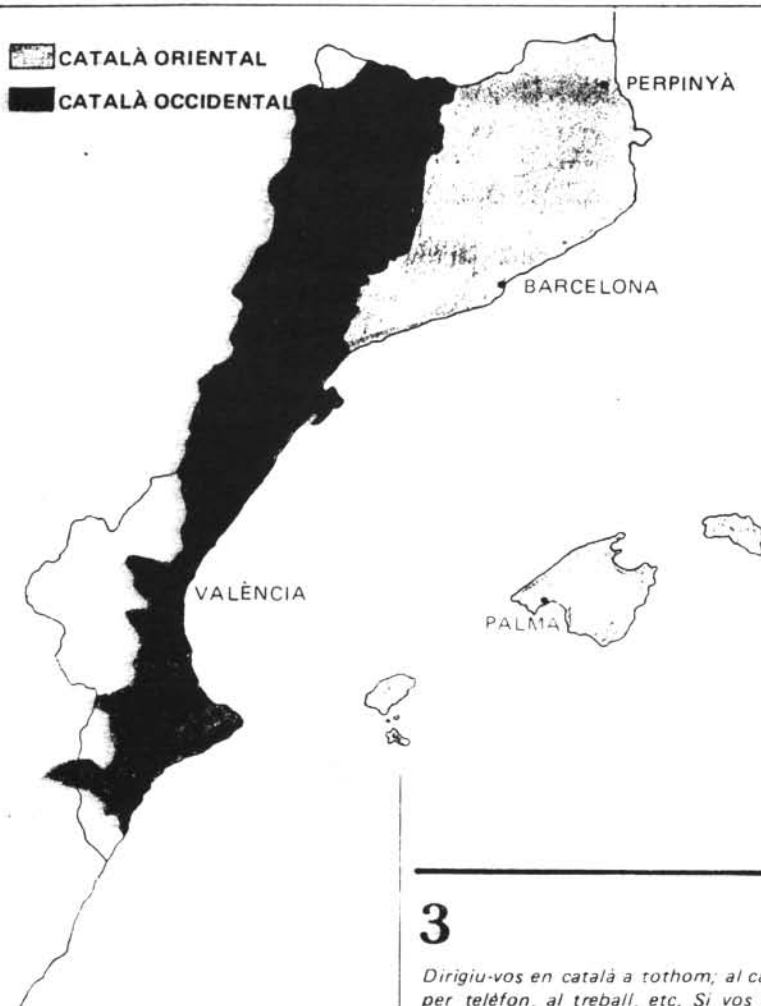
per a més informació:
c/ Elisa 14, baixos • 08023 Barcelona
tel. 418 47 62 • 418 48 66

**MENJAU MELONS
MALLORQUINS**

ES UN CONSELL
D'UNIO DE PAGESOS

DECÀLEG DEL CATALANOPARLANT

PEL PROFESSOR DR. TILBERT D. STEGMANN, DE L'INSTITUT FÜR ROMANISCHE SPRACHEN UND LITERATUREN DER J.W. GOETHE-UNIVERSITÄT. FRANKFURT AM MAIN. ALEMANYA FEDERAL.

1

Parlau la vostra llengua sempre que pugueu, especialment amb la família i els amics i coneguts. Feis-vos el propòsit de parlar en català als qui sabeu que vos entenen, encara que fins ara els hàgiu parlat en castellà.

2

Sigueu respectuosos amb tothom que parla una altra llengua, però exigiu que els altres siguin respectuosos amb la vostra.

3

Dirigiu-vos en català a tothom; al carrer, per telèfon, al treball, etc. Si vos entenen, continuau parlant-los en català, encara que responguin en un altre idioma.

4

Als coneguts vostres que encara no comprenen bé el català, animau-los a provar de comprendre'l, parlau-hi a poc a poc i explicau-los de tant en tant algunes paraules.

5

Si veis algú que s'esforça a parlar en català, ajudau-lo. I demostra-li que valoreu el seu comportament.

6

Deixau de corregir qui no vulgui ser corregit, però donau l'exemple de demanar a persones o a entitats autoritzades quines expressions incorrectes cal substituir. Ajudem-nos els uns als altres a mantenir un català bo i viu.

7

Respectau les diferències regionals del català. Parlau amb catalans, valencians, rossellonesos, etc. i coneixeu els accents i mots diferents que tenim tots. Aquesta és la riquesa del català, com de totes les llengües cultes.

8

Feis-vos subscriptor de diaris i revistes en català. I que siguin en la nostra llengua les lectures que faceu, els espectacles a què assistiu, els programes de ràdio que escoltau i la televisió que mirau, etc. Facem allò que havia estat prohibit durant tants d'anys.

9

Preneu la decisió d'escriure totes les cartes i notes en català. A partir d'avui posau sempre el vostre nom en català. Ompliu-hi els talons. Feis canviar els vostres papers impresos, els rètols, etc. Seria ben trist que per estalviar despeses deixàssim de donar testimoni de coherència lingüística.

10

Exigiu de tothom, fins i tot de les institucions més rutinàries, que vos escriguin en català. Feis-ho amablement. No vulgueu perdre el temps i nirvis lluitant contra els enemics declarats de la llengua del país. Deixau-los de banda.

Tota persona que defensa la seva pròpia llengua sense agredir ningú, té el dret al seu costat.

ÉS UN TEXT DIVULGAT PER LA COMISSIÓ TERRITORIAL DE LES ILLES BALEARS DEL II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA I OBRA CULTURAL BALEAR.

ARA HA FET VINT ANYS...

Que el tercer trimestre de 1972 pel poble es comentava...

Que el dia 1 d'agost es casaren en Miquel Reus Ballester de Selva amb la mancorina Maria Coll Morro i que el dia 15 del mateix mes foren units en matrimoni Nicolau Sastre Vallori i Joana A. Alba Pascual.

Que no morí cap mancorí i en canvi naixeren Onofre Xavier Alba Vallori el dia 30 de juliol, i el dia següent els germans bessons Sebastià i Rosa Maria Amer Alorda, el primer d'agost Gabriel Alorda Ripoll i finalment, el 19 de setembre, Joan Alba Coll.

Que el dia primer d'agost es possessionà de la seva plaça de metge titular de la vila el Dr. Angel García Gelabert.

Que a la fira del calçat i indústries, coneguda per FICIA i que se celebrava a Elda durant el mes de setembre, el batle de Mancor, D. Joan Moranta, rebé en nom del poble de Mancor un CRISPIN, que era un guardó que oferia dita fira a la importància que tenia la indústria del calçat dins el nostre poble, en proporció al nombre d'habitants. Féu l'entrega el president de FICIA D. Roque Calpena.

Que el CE MONTAURA iniciava la temporada amb tres equips: Segona regional, juvenils i infantils. Oferim la fotografia de la formació de l'equip juvenil.

Costa poc. Val molt

FES-TE DONANT D'ORGANS

☎ 40 45 79

PER LLEPAR-SE ELS DITS DE FIGUES I ALTRES HERBES

L'estiu, amb la forta calor, ens deixa per entrar a la tardor, que, amb les nits fresques i els dies més curts demana que les viandes siguin un poc més sòlides que aquelles altres, refrescants, que ens enllepolien els àpats del temps calorós i que tenien un fort component de productes de l'hort.

El camp ens dona fruits saborosos i rics en calories i d'altres, variats i sucosos que són aptes per a qualsevol règim per mantenir una bona figura. Dels primers tenim les ametlles, les nous, les figues de cristià, el raïm, etc.; dels segons, les pomes, els melicotons, les figues de moro... Aquestes fruites, men-

jades naturals són delicioses totes elles i la varietat ens permet disfrutar amb la combinació d'algunes.

Avui us oferim unes receptes que es fan amb fruites pròpies d'aquest temps: la primera feta amb un producte, moltes vegades tan poc apreciat com són les figues de moro; la segona amb figues vulgarment conegudes com de cristià (encara en trobareu algunes); i la darrera amb nous, panses i pinyons, tot propi de la temporada que comença. Desitjam que totes elles siguin del vostre gust i que en pugueu gaudir.

BON PROFIT!

GELAT DE FIGUES DE MORO Ingredients:

3 Kg de figues de moro (sense pelar)
1 Kg de sucre
1/2 dl d'aigua

Elaboració:

Es pelen les figues, es tallen a trossos grossos i es posen dins una cubeta o ribell; per damunt, s'hi aboca 1/2 Kg de sucre, es deixa tapat amb un pedaç a lloc fresc, fins a l'endemà.

Amb l'altre 1/2 Kg de sucre i l'aigua es fa un almívar, que es posa al foc fins que bulli i després es guarda.

Amb un colador xinès es cola la melassa que hauran fet les figues, així com la polpa que amb ajuda d'una mà de murter es prem molt bé, a fi de treure'n tot el suc.

Es mescla el suc de les figues amb l'almívar i ja és a punt de gelar amb la geladora o "sorbetera" i si teniu una bomba manual de fer gelat, molt millor.

FIGUES AMB CREMA DE LLET Ingredients per a 6 persones:

24 figues madures
1/4 l nata líquida
1/2 copa de Cointreau
1/4 Kg de sucre
1/4 Kg de granet d'ametlla (sec i sense torrar)

Elaboració:

En una paella al foc, s'hi posa el sucre, el granet d'ametlla i dues o tres cullerades d'aigua. Sense deixar-ho de remenar, es veu que es va enrossint i quan és d'un color ben daurat s'aboca la mescla (praliné) sobre un marbre untat d'oli. Quan el praliné sigui fred es capola amb un aprimador fins que quedi reduït a granet fi.

Es col·loquen les figues pelades en una palangana i es cobreixen amb la nata batuda mesclada amb el Cointreau, i després s'empolsa tot amb el praliné.

PASTÍS DE BROSSAT I FRUITES SEQUES Ingredients:

- Pasta brissa (300 gr de farina fluixa, 200 gr de mantega, 100 gr de sucre en pols, 1 ou).
- 250 gr de brossat
- 3 ous
- 2 dl de llet
- 5 cullerades grosses de mel
- 100 gr de nous
- 50 gr de panses de Corint.
- 50 gr de pinyons

Elaboració:

Amb la pasta brissa es folra un motlle baix que abans s'haurà untat amb mantega i empolsat amb farina.

Es mescla molt bé el brossat amb els ous, la llet i la mel, després s'hi afegeixen les fruites seques.

S'aboca aquesta mescla dins el motlle i es cou al forn a 170°C-180°C uns tres quarts d'hora.

Aquest pastís es pot servir acompanyat d'una copeta de moscatell.

Ja que avui totes les receptes són de plats dolços, farem un poc de NORMA-LITZACIÓ LINGÜÍSTICA referida a aquest tema, així digau:

Pastís	i	no	Pastel
Tortada	"		Tarta
Xocolata	"		Chocolate
Merenga	"		Merengue
Almívar	"		Almíbar
Farcit	"		Relleno
Pasta de fulls	"		Hojaldre
Bombó	"		Bombón
Caramel	"		Caramelo
Panellet	"		Amargo

P.Massutí, E.Ramis

Imatges d'ahir

BUNYOLINS O QUINTS I ALTRA PARENTELA

Les dificultats econòmiques de la post-guerra civil obligaren bastants de mancorins a cercar fora del poble la manera de guanyar les miques per sobreviure. Això quedà reflectit en el cens de població de Mancor d'aquestes dècades:

Cens de 1930	=	1.262	mancorins
Cens de 1940	=	1.124	"
Cens de 1950	=	998	"
Cens de 1960	=	826	"

Eloqüent testimoni d'aquesta emigració és la imatge de la família de Cas Bunyolí o de Can Quint junt amb altres emparentats: de les catorze persones que es fotografieren a la segona festa de Nadal de 1941, sols els dos de més edat moriren a Mancor, els altres o han mort o viuen fora de la nostra vila. Els retratats són, d'esquerra a dreta, Jordi Munar de Cas Ferrer, la seva dona Elionor Riera, Nicolau Canyelles que era de Selva però que estava casat amb la següent fotografiada Francisca Riera, Biel Morro de Ca s'Enderi, Catalina Riera, la joveneta Paca Canyelles, Maria Canyelles, Catalina Martí, Antoni Riera i Catalina Canyelles. Els nins de davant són Pep Canyelles de Can Quint, Andreu Morro de Ca s'Enderi i els germans Sebastià i Tomeu Munar, fills dels citats Jordi i Elionor.

En Biel de Son Nadal.